

אוצר "תהלות ישראל"

מדברי הגה"צ דתהלות ישראל שליט"א

מאמרים מיוחדים הנוגעים לשביעי של פסח ולכל ימי השנה

מחוסר זמן הגליון לא מוגה כלל
ובכל זאת הדפסנו משום הדברים החשובים שבו
ואתכם הסליחה

- (א) מאמר "האמונה הנדרשת"
(ב) מאמר "סוס ורכבו" (מעמוד ז')
(ג) מאמר "דרך אמונה בחרתי" (מעמוד ט')
(ד) מאמר "השירה הזאת" (מעמוד י"ט)

אפשר לשמוע שיעורי מורינו הרב שליט"א
בקול תהלות ישראל
מספר קבוע 02-544-0-544 בארה"ב 718-770-3678
או בקול הלשון
בארץ ישראל 03-6171001
לאידיש 3-4-3-4 ללה"ק 1-4-5-5

מאמר - "האמונה הנדרשת"

זכרתי לך וכו' ואע"פ כן היה קטרוג הללו והללו ועוד יש דבר פלא בפרשה שלפני קריעת ים סוף צעקו ישראל לפני הקב"ה וענה למשה רבינו מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו וצריך להבין מה הפירוש דבר אל בני ישראל ורש"י אומר שאין זה הזמן להתפלל והאור החיים הקדוש מקשה, וכי מה צריך לעשות בעת צרה, וכי מתי הוא זמן להתפלל, ועוד יש לדייק ברש"י שהתפללו אל ד' תפסו אומנות אבותם בידם ומה הביאור ברש"י ומשמע שהוא מתרץ למה התפללו וכי צריך בכל פעם שכתוב שהתפללו שזה מחמת אומנות אבותם והרי היו בעת צרה ומשום כך התפללו וזה דבר פשוט ולמה צריך לזה ועוד, דבר אל בני ישראל ויסעו לא כתוב לאן ילכו לאן יסעו והפירוש הפשוט הוא בתוך הים אבל לא כתוב מפורש בפסוק ויש לומר תירוץ למה אמר הקב"ה שאין עכשיו הזמן ומה הוא הענין של אומנות אבותם וגם צריך להבין מה הוא האמונה שחסרה כאן.

אך הנה האמת היא שהד' ית' הוציא את ישראל ממצרים היה תכליתו לא כדי לשחרר מעבדות מצרים וכדי שיהיו מאושרים בני חורין וחיים גשמיים וזה לא היה המטרה אלא תעבדון את האלוקים על ההר הזה וזה היה הכנה לקבלת התורה וצריך להיות לזה חורין מעבדות אחרים ואי אפשר שיהיה שיעבוד ממצרים ועבדי הם ולא עבדים לעבדים זה לא הולך ביחד ויש אנשים שחושבים שיכול להיות עבד להיות משועבד לחיי עולם הזה ומשועבדים לגשמיות ולהיות עבדים לעבדים ונקרא עבדים לעבדים משום שהגוף הוא זה שצריך להיות משועבד לנשמה ולא להיפך שמעבד הנפש להגוף ח"ו וכמו שאומרים בנפשו יביא לחמו ושם נהוג לבכות אבל יש להבין שאין לבכות על מה שעובדים קשה עבור הפרנסה אלא הכאב והבכיה צריך להיות על מה שהמצב גורם שמוסרים את הנפש לקצת פרנסה, כשהאדם הוא לחוץ בפרנסה ויש לו חובות נעשה הנפש עבד לגוף צריך למסור את הנפש לחמו צריך למסור רוחנית כדי להגיע לגשמיות ושוכחים מכל התכלית של היהודי והכל מפני שטרודים בענין הפרנסה וזה העבדות הכי גדולה וזה העבד לעבדים ועל זה בוכים שמוסרים דבר כל כך יקר כדי לקבל גשמיות והמטרה של היהודי להיות בן חורין שהנשמה שלו תהיה לבן חורין והגוף יהיה עבד לנשמה לתכלית שצריך להגיע וכשיש ליהודי צרה צריך להתפלל להד' ית'

היום הוא ערב שביעי של פסח וידוע שיו"ט שביעי של פסח הוא נחשב כיו"ט אחד עם פסח ושמיני עצרת הוא חג בפני עצמו אבל שביעי של פסח הוא אחד עם פסח וצריך להבין ולדעת מה שביעי של פסח מוסיף איזה מן השפעה יש בשביעי של פסח מה שלא נשפע בימים הראשונים של פסח וידוע בכל הספרים ובפרט בחסידים ששביעי של פסח מסוגל לאמונה שהיה אז קריעת ים סוף וכתוב ויאמינו בד' ובמשה עבדו.

ובספר ליקוטי תורה מבעל התניא כתוב על הפסוק מצות יאכל לשבעת הימים וביום השביעי מקרא קודש וכתוב וא"ו המוסיף ומשמע שקשור השבעת ימים תאכלו מצות ליום השביעי ומפרש שאוכלים מצה ז' ימים זה ממשיך היו"ט של שביעי של פסח ומפני שזה אמונה ואכילת מצה ידוע מהזוהר שזה מאכל דמהימנותא שזה מסוגל לאמונה וכשאוכלים ומקיימים מצוות מצה, (ואע"פ שבשבעת ימים זה רק רשות, מ"מ ידוע מהמכילתא שזה גם מצוה, אלא שאין בזה חיוב, אבל כשאוכלים יש מצוה), הכח של המצוה, מסוגל לאמונה, ואחר שאוכלים ז' ימים מצה, מתעלים למדרגה יותר גדולה, וקונים יותר אמונה, וממילא נעשה מזה יו"ט שביעי של פסח שיורד השפעה של אמונה.

וכשמתבוננים צריך להבין שהרי הימים הראשונים הם גם אמונה וכל היציאת מצרים היה אמונה שישראל הגיעו לאמונה וגם כל העולם הגיעו לאמונה ובפסח הראה הד' ית' את כוחו ואיך שהוא משדד את כל המערכות וא"כ צריך ביאור למה דוקא שביעי של פסח יותר מסוגל לאמונה ומה הוא האמונה דוקא ששיך להוסיף על אדם שיש לו אמונה ברורה ומה שייך להוסיף ובפרט כשיודעים שהיהודים שנשארו ביציאת מצרים ולא מתו בשלשת ימי האפילה היו חמישית של כלל ישראל והם היו מאמינים באמת והם רצו להדבק בהד' ית' ורצו לצאת ממצרים ומה שייך מה שמוצאים על הים סוף שהיה קטרוג הללו והללו עובדי ע"ז ומה שייך לומר כך על אנשים שהיו מאמנים בני מאמינים שהם היו עובדי ע"ז ולא ראויים להנצל יותר להבדיל מהמצרים.

ורואים שהד' ית' נשתבח בישראל, כמש"כ זכרתי לך חסד נעוריק לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, והשבח הוא שלא עררו והלכו באמונה, וכל היציאת מצרים זה מחמת האמונה שהלכו ישראל במדבר בארץ לא זרועה ומשום כך

והמטרה של התפילה צריך להבין מה זה ואם הוא משום שיצא מהצרה צריך לראות מה יהיה אח"כ שיוכל לחיות חיים מאושרים בעולם הזה הרי זה לא התכלית אלא שיהיה קרוב להד' ית' וכל התכלית של החיים בעולם הזה שיהיה יותר קרוב להד' ית' לצאת מהגשמיות ולהתקרב אל הד' ית' ואין מטרה אחרת ועל זה יש תרי"ג מצוות להגיע למטרה הזאת וכשיש ליהודי צרה הוא כדי שיזכור שיש רבונו של עולם וע"י זה יפנה להד' ית' כיון שהוא נמצא במצוקה ובעת צרה ומאין יבוא עזרי וזוכר עזרי מעם השם שיש לו אבא בשמים וזה המטרה וידוע כמה מעשיות מצדיקים שנכסנו חסידים לשאול את רבם למה ליהודים פשוטים יותר עוזר הרבי ועושה מופתים כשמקבל עליו אפילו קבלה קטנה עליו לשמור שבת וכדו' ולמה לנו לא מגיע ישועה, וכך רואים בצדיקים שבדורות הקדומים שפעלו ישועות יותר ליהודים פשוטים, ומה היא באמת התשובה על שאלהה זו, אמנם התשובה היא שמכל יהודי נדרש שיהיה יותר קרוב להד' ית' וזה כל המטרה שלו וממילא היהודי שהוא רחוק מאוד ומגיע לו צרה כשמקבל עליו שיתקרב יותר להד' ית' הוא נושע אבל יהודי שהוא כבר קרוב ויש לו צרה המטרה של הצרה שיהיה יותר קרוב להד' ית' ואם רוצה להוושע משום שהוא רוצה שיהיה לו יותר טוב בעולם הזה לא המטרה של הצרה לא בשביל זה עוררו אותו מן השמים אלא הצרה צריכה לקרבו יותר ממה שהיה עד עכשיו ואם ישאר באותו מצב לא הועילה הצרה שום דבר וכתוב ברש"י עה"פ (...). חליים רבים "ונאמנים" שהפירש נאמנים לשליחותם שהצרה לא הולכת עד שיעשה מה שצריך לעשות וממילא כשיהודי מבקש מהד' ית' ואינו מתקרב על ידי הצרה להד' ית' הוא אינו יכול ח"ו להוושע ומשום שזה לא המטרה הוא לא מבין את המטרה ומשל על זה מילד שהיה רחוק מאבא שלו שנסע למרחקים והיה במקום אחר ואינו מכיר את אביו וכשחוזר האבא הרי אינו מכירו ואיך יחזור הילד לאביו והעצה לזה הוא שהבעל אכסניא שאצלו נמצא הילד מונע ממנו דברים שהוא מבקש ואומר לו לך לאדם השני שהוא האבא האמיתי שלו והוא יתן לך מבוקשך ולאט לאט הולך לאביו האמיתי ומתקרב אליו על ידי שנותן לו מה שצריך אבל אם הוא לא מתקרב לאביו אלא לוקח ממנו מה שצריך וחוזר מיד לבעל האכסניא ואינו מתקשר כלל לאביו משום מה שמקבל ממנו הרי יפסיקו לעשות את העצה משום שזה לא המטרה וכמו כן הוא אצל הד' ית' שהוא רוצה שיתקרב אליו ולכן עושה שיצטרכו אליו והוא נותן אם מבקשים וכל המטרה שנתקרב אליו אבל אם לא מתקרבים לא מקבלים כיון שזה ממילא לא מועיל וכל יהודי מבקשים ממנו לפי כוחו וצריך להיות מהלך ואסור לו לעמוד ולא נפק"מ בין כל אחד.

והמטרה של התפילה צריך להבין מה זה ואם הוא משום שיצא מהצרה צריך לראות מה יהיה אח"כ שיוכל לחיות חיים מאושרים בעולם הזה הרי זה לא התכלית אלא שיהיה קרוב להד' ית' וכל התכלית של החיים בעולם הזה שיהיה יותר קרוב להד' ית' לצאת מהגשמיות ולהתקרב אל הד' ית' ואין מטרה אחרת ועל זה יש תרי"ג מצוות להגיע למטרה הזאת וכשיש ליהודי צרה הוא כדי שיזכור שיש רבונו של עולם וע"י זה יפנה להד' ית' כיון שהוא נמצא במצוקה ובעת צרה ומאין יבוא עזרי וזוכר עזרי מעם השם שיש לו אבא בשמים וזה המטרה וידוע כמה מעשיות מצדיקים שנכסנו חסידים לשאול את רבם למה ליהודים פשוטים יותר עוזר הרבי ועושה מופתים כשמקבל עליו אפילו קבלה קטנה עליו לשמור שבת וכדו' ולמה לנו לא מגיע ישועה, וכך רואים בצדיקים שבדורות הקדומים שפעלו ישועות יותר ליהודים פשוטים, ומה היא באמת התשובה על שאלהה זו, אמנם התשובה היא שמכל יהודי נדרש שיהיה יותר קרוב להד' ית' וזה כל המטרה שלו וממילא היהודי שהוא רחוק מאוד ומגיע לו צרה כשמקבל עליו שיתקרב יותר להד' ית' הוא נושע אבל יהודי שהוא כבר קרוב ויש לו צרה המטרה של הצרה שיהיה יותר קרוב להד' ית' ואם רוצה להוושע משום שהוא רוצה שיהיה לו יותר טוב בעולם הזה לא המטרה של הצרה לא בשביל זה עוררו אותו מן השמים אלא הצרה צריכה לקרבו יותר ממה שהיה עד עכשיו ואם ישאר באותו מצב לא הועילה הצרה שום דבר וכתוב ברש"י עה"פ (...). חליים רבים "ונאמנים" שהפירש נאמנים לשליחותם שהצרה לא הולכת עד שיעשה מה שצריך לעשות וממילא כשיהודי מבקש מהד' ית' ואינו מתקרב על ידי הצרה להד' ית' הוא אינו יכול ח"ו להוושע ומשום שזה לא המטרה הוא לא מבין את המטרה ומשל על זה מילד שהיה רחוק מאבא שלו שנסע למרחקים והיה במקום אחר ואינו מכיר את אביו וכשחוזר האבא הרי אינו מכירו ואיך יחזור הילד לאביו והעצה לזה הוא שהבעל אכסניא שאצלו נמצא הילד מונע ממנו דברים שהוא מבקש ואומר לו לך לאדם השני שהוא האבא האמיתי שלו והוא יתן לך מבוקשך ולאט לאט הולך לאביו האמיתי ומתקרב אליו על ידי שנותן לו מה שצריך אבל אם הוא לא מתקרב לאביו אלא לוקח ממנו מה שצריך וחוזר מיד לבעל האכסניא ואינו מתקשר כלל לאביו משום מה שמקבל ממנו הרי יפסיקו לעשות את העצה משום שזה לא המטרה וכמו כן הוא אצל הד' ית' שהוא רוצה שיתקרב אליו ולכן עושה שיצטרכו אליו והוא נותן אם מבקשים וכל המטרה שנתקרב אליו אבל אם לא מתקרבים לא מקבלים כיון שזה ממילא לא מועיל וכל יהודי מבקשים ממנו לפי כוחו וצריך להיות מהלך ואסור לו לעמוד ולא נפק"מ בין כל אחד.

ואין לחשוב בשלמא מי שיושב ולומד תורתו אומנותו עובד השם יתברך יכול להתקרב אל ד' אבל הוא הרי עובד כל היום ואיך שייך להתקרב אל הד' ית' והרי אני ממילא אבוד ומה הוא צריך להתקדם ולא כך הוא אלא כל פעל ד' למענהו וכל מה שברא ד' יתברך בעולם הוא לכבודו וכל דבר הוא סיבה שיתקרב אליו יתברך ולא משנה באיזה מצב האדם נמצא כל אחד לפום דרגא דיליה צריך להתקרב אל הד' ית' יותר ויותר וממילא כשישראל במצרים ביקשו להד' ית' ונצעק אל ד' ונושעו על ידי זה וכשהיו בים סוף הבינו

ומה זה להתקדם היה כאן קטרוג של הללו והללו וכתוב במאור עינים שלא היה הכונה לעובדי עבודה זרה ממש כי הרי היו מאמנים אלא היה בבחינות דקות ובזה היה קטרוג וזה היה על ענינים דקים שנקראים עבודה זרה כגון מ"ד דאיתא כל הכועס כאלו עובד ע"ז, וכמו שעובד לשם פניות וגיאות ולא לשם שמים הרי זה בחינה כעין ע"ז (ועכ"פ לאנשים בעלי מדרגה יותר מקפידים על כך כעין ע"ז) אבל בודאי שהיה להם אמונה והרי ראו את הכל והבינו שהד' ית' עושה את הכל ועפדה"ק אפשר להוסיף עוד אופנים ששייך אצל כאו"א שגם אצל אנשים פשוטים מקפידים ע"ז, ולמשל יש שתי מדרגות באמונה יש אדם שמאמין אבל כשהוא בצרה הוא מרגיש אבוד ומשום שהוא מפחד מהדבר והאמת הוא שד' לי לא אירא מה יעשה לי אדם כשהאדם דבוק בהד' ית' לא משנה אצלו אם הוא עת צרה או לא אלא כל רגע כל נשימה ונשימה תהלל יה כל רגע הוא יודע ומרגיש שהוא בידי של הד' ית' אלא שהכל מתנהג בדרך הטבע מוסתר בתוך הטבע ואינו רואה איך הד' ית' מסייעו וידוע בספרי מוסר שאם יתבונן האדם יוכל להבין שכל רגע הרי הוא חי בנס ויתבונן איך שהוא חי כל רגע והכל מתפקד ואיזה מכונה גדולה עובדת אצלו והכל דופק כחוט השערה ממש ואם לא ידפוק הכל אפי' משהו ברגע אחד אין לו קיום וכשהאדם היה יודע את הכל ובכל רגע היה מבין שבכל רגע זה נס והחסידים הראשונים הביאו כל יום קרבן תודה ומשום שידעו והבינו שבכל יום הוא נס והוא כמו שניצלו מעת צרה וכשיהודי חי באמונה כזאת אז כשבא נסיון עת

רק בשכלו וע"ז ישתנה גם הנהגתו ומהלך כל חייו והרבה מהנסיונות שנכשלים בהם ע"פ רוב יתבטלו ממנו ע"י הרגשת האמונה בלבו באמת, וזה נקרא בחינת חזיון כאילו שרואה כביכול את ד' במו עיניו ולזה הגיעו בני"ק בקרי"ס ולכן הגיעו לדרגה שראתה שפחה על היס מה שלא ראה יחזקאל זה דרגה של נבואה וע"ז אמרו זה א-לי וכו' ועתה נבאר הענין בהרחבה יותר אין זה נכר בפועל למעשה.

והנה אמונה זה יסוד של כל התורה כולה בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה חבקוק העמיד שכל התורה תלוי באמונה והעמיד את הכח שכשיהודי יהיה לו אמונה שלמה ע"ז יהיה מוכשר ויהיה לו כח לשמור את כל התורה וכתוב בשם הרוז"נער ז"ע וצדיק באמונתו יחיה העיקר זה על הדורות האחרונות שלפני ביאת המשיח שיהודי יוכל להחזיק את עצמו רק על ידי האמונה יהיה נסיונות גדולות מאוד שיכלו להתחזק רק באמונה ואפי' צדיק יוכל להעמיד רק באמונה וכשיש אמונה לעולם לא נבהלים וכל הנסיונות הם בזה.

והנה אנשים רגילים לחשוב ולומר יש לי אמונה וצריך להבין מה זה אמונה צריך לבדוק כשיש לו איזה עסק האם אינו אומר שום שקר משום שרוצה להרויח משהו או האם אינו עושה משהו שזה מראה שאין לו אמונה וצריך לבדוק את עצמו בזה וזה זכרתי לך חסד נעוריק לכתך אחרי במדבר ולמה לא כתוב שקיבלו את התורה ואומר לך בדמיך חיי ועוד הרבה דברים ולמה דווקא לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה אלא זה האמונה ובטחון ללכת אחרי הד' ית' במדבר ולא לדאוג מה יהיה לאכול.

ולמה באמת לא דאגו לזה לכאורה זה מסירות נפש לא מעניין אותו שום דבר וזה לא כתוב בפסוק אלא זה נקרא חסד נעוריק ולא מסירות נפש אלא הראו שהם מסורים להד' ית' וזה היסוד של כל התורה כולה וכתוב באור החיים הקדוש על הפסוק וזכרת כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל למען וכו' כתוב בפסוק שזה סכנה לשכוח מהד' ית' והוא נותן את הכל והתרגום אומר שהוא נותן את העצות לעשות חיל ולא כמו שחושבים היום שיש עצות ופטנטים טובים הד' ית' הוא נותן את זה כשרוצה שהאדם יצליח וכתוב שם וזה תחילת כניסת היצר הרע על האדם היצר הרע נכנס באדם בזה שהוא שוכח שהוא הנותן לאדם לעשות חיל וחושב כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה ובזה כובש את כל האדם ח"ו וזה היסוד של האדם שיידע שאין דבר כזה אלא הכל מאתו יתברך והוא נותן לעשות חיל.

וכרגיל הולכים וחושבים שאין הכי נמי איני יודע באיזה מדרגה אני בתפילה ובתורה ובעבודת השם אבל באמונה אני מספיק חזק הרבה פעמים שומעים כך ואני יודע שכשמשיח יבוא אני יחזיק את עצמי באמונה אבל לא מבינים בזה וכשמתבוננים בזה מה זה ציונות ובזה שאומר שאיני ציוני כיון שאני לא מאמין בכוחי ועוצם ידי אני לא מאמין במדינה זה משום שתפסו אומנות אבותם בידם כך לימדוהו כך זה המפלגה שלי ולכן אני אוהז כמו שכולם סוברים וזה מדרגה קטנה מאוד וזה שלא לשמה ויותר טוב מהאחרים אבל המדרגה האמיתית ויש לו המדרגה הנכונה מבין שאינו יכול לקחת שום דבר לבד ואינו עושה שום דבר ומה שייך לבטוח בחרב עשו בוטח בזה ומי שלא מבין כך הוא בכלל לא יהודי ולא משום שהוא לא ציוני הוא יהודי

צרה אינו מאבד את אמונתו ובטחוננו בד' ואם הוא מאבד בטחוננו בד' נמצא שאין לו מספיק אמונה כי המאמין באמת אין לו ממה לפחד עתה כלל יותר מבשאר כל רגע מחייו כי בכל רגע מחייו הרי הוא תלוי ברחמי ד' שישמור עליו ואפי' אם שיש לו אמונה בשכל הוא אינו חי עם האמונה והראיה שהוא מאבד שליטה מכל דבר קטן ויש פעמים שהאדם צריך להגיע לאדם אחר לקונה אחר וצריך לישא חן בעיניו ויש לו פחד גדול ועושה כל מיני פעולות כדי לישא חן בעיניו לדבר יפה ולבוש יפה ויש פעמים שהוא מוותר קצת על יודשקייט משום שרוצה להראות את עצמו ומשום שמפחד על הפרנסה שלו ומשום כך הוא מקיל על דברים שאסור וזה בא משום ששוכח מהד' ית' ואינו מכיר שהאדם השני הוא רק סיבה לפרנסה וזה רק לבוש ואין לאף אחד שום כח ואם הוא שוכח מזה נמצא שחסר לו ממש באמונה והוא בבחינה של עבודה זרה ומשום שכששוכח שהכל מאתו יתברך והכל הוא עושה והוא מסבב את כל הסיבות וכשישראל היו במצרים לא היה טענה עליהם שהם מפחדים מהמצרים ומשום שלא היו עדיין במדרגה ואפי' שהיה להם קצת אמונה אבל לא הגיעו עדיין למדרגה שהיו יכולים לעמוד בנסיון אפי' בעת צרה אבל אחר שיצאו ממצרים והם ראו את הכל בעינים ובמורא גדול זה גילוי שכינה ומשום שהם ראו את כל זה ואחר כך הביא הקב"ה עליהם נסיון לראות אם הם עומדים בזה והמציאות הראה שאיבדו את האמונה עד כדי כך שהיה חלק שצעקו המבלי אין קברים במצרים והרמב"ן מפרש שהיה חלק שאמרו כך וחלק צעקו אל ד' אבל לא היה במדרגה הנכונה שצריך להיות ויש פעמים שאדם עושה דברים שלא מתאים לו וכגון שבא לידי כעס ומשום שהוא מאבד את העשתונות שלו וכתוב מהבש"ט הקדוש למה כל הכועס כאילו עובד ע"ז שהוא ממש עובד עבודה זרה שהוא כועס על אדם אחר שעשה לו וכשמאמין באמת שהכל מאתו יתברך והשני הוא רק שליח מה לו להיות בכעס עליו וזה סימן שהוא לא חי באמונה וזה עובד ע"ז ובודאי שזה לא דבר קל להגיע למדרגה לחיות באמונה וצריך לעבוד על זה הרבה שנים וצריך להתרגל לאט לאט שכשעושים לו משהו לא טוב הוא צריך להאמין שהכל מאתו יתברך ושום אחד לא יכול לעשות לו כלום וזה לא נהיה ברגע אחד אלא צריך להרגיש כך בגוף וזה עבודה ולזה צריך יהודי להגיע וכעס הוא נסיון לראות אם יש לו אמונה וזה בחינה לראות אם בזמן שקורה משהו שלא כרצונו זה נסיון לראות באיזה מדרגה הוא באמונה שאם יש לו אמונה הוא לא אובד עצות.

ומעתה כבר מובן הענין מה נתוסף לנו בז' של פסח ומה יוכל כאו"א להרויח ולקבל בכל שנה בשביעי של פסח, כי הנה ביציאת מצרים נתגלה האמונה וראו כולם שיש בורא עולם ושהוא האדון והמנהיג את העולם ומשדד את המערכות כפי רצונו ומבלעדו אין אלקים, ומהגילוי הזה התפעלו כל העולם כולו והשפיע עליהם הכנעה ופחד מד' ומבנ"י, ובכל זאת לא התקרבו לד' בפועל ממש ע"ז, משא"כ בני"ק נתקרבו יותר לד' ע"ז, אבל כל זה שהשיגו השפיע בעיקר בבחינת השכל וזה בעצם הדרגה הראשונה שצריך האדם להגיע אליה להכרה ברורה בשכלו.

אבל עדיין אי"ז שלימות המטרה אלא צריך להגיע לדרגה יותר מעולה באמונה והוא ששיג את הד' גם בהרגשה (לא

אלא מי שהוא יהודי הוא לא ציוני.

וזה רק בחינה לראות אם הוא קשור לדבר סימן שחסר לו באמונה אבל לא כמו שחושבים בזה קונים את הכל ויש עוד הרבה בחינות ובהרבה סוגים כשרוצים לבחון ילד ובחור איך הוא יודע את הלימודים כששואלים מה שלמד יודע לענות אבל כששואלים באופן אחר הוא לא יודע לענות ואינו יודע מה שהוא מדבר וגם בזה הוא כך.

וצריך לדעת את השורש מה זה יהודי ויש לראות בשאר עניניו איך הוא באמונה וכשבא לאיזה סכסוך עם השני האם הוא גם אומר יש לי אמונה אני סומך רק על הרבוננו של עולם ושם נראה אם הוא ציוני או לא ואמונה מתבקש מיהודי וצריך בכל יום לבחון את עצמו אם יש לו אמונה או לא ובכל מצוה שבתורה אפשר לבחון את עצמו ורוב המכשולים שיש לאדם זה במצוות שבין אדם לחבירו בעוולות שהוא עושה לשני ובשאר הענינים שמזלזלים בביהמ"ד הוא לא מרגיש בכלל שהוא עומד לפני ה' ית' וזה חסרון באמונה ואיך שייך לומר שמאמין בהד' ית' בזמן שהוא מזלזל בזה והכל הוא פירכא באמונה וזה כל היסוד של היהודי ומי שיש לו אמונה הוא לא מתרגש משום דבר לא מעוצם ידי ולא משום אדם וגם לא משום עת צרה ויסורים וגם כשאינו יכול להתפלל לא קרה שום דבר והכל היה כתוב מלמעלה לפני שהוא עדיין נולד כל הנסיונות כתובים מראש לא קרה שום דבר זה סדר שהאדם צריך לעבור כזה סוג של צער גידול בנים כזה סוג של קושי שקשה לו בפרנסה וזה רק נסיון לראות האם הוא חזק עם ה' ית' אפי' בזמן שאין לו כל כך טוב כשיש פרעה ומצרים לפני העינים שלו כשיש ים סוף לפניו ואינו מאבד את האמונה ומחזיק את עצמו ביהדותו כמו שהיה קודם אז חביב לפני ה' ית' התפילה שלו ויקבל את התפילות ומשום שהוא מתקרב על ידי זה להד' ית' וכתוב ביום צרתי אקראך והיה צריך לכתוב ביום צרתי אקרא אליך ומה הביאור באקראך וזה משמע שיקרא אותו ותפילה הרי הכוונה שקורא ומבקש מאתו ולא שקורא אותו כשואמרים לאדם אני קורא לך הפירוש הוא שאני רוצה אותך שתבוא אלי וכשואמרים אני קורא אליך הפירוש הוא שיש לי איזה בקשה ממך ומה אמר דוד המלך ע"ה אלא אמר שתשמע לתפילתי משום שאני לא קורא משום הצרה אלא משום שכשאני רואה אצלי צרה סימן שאני לא קרוב אליך ואני רוצה שתתקרב אלי והתפילה הזאת בודאי מתקבלת משום שהד' ית' רוצה בזה וזה לא משום תפסו אומנות אבותם בידם באופן של חיקוי אלא זה באמת האומנות של אבותינו ויש להוסיף עוד נקודה שיש לזה שייכות לענין של אמונה אדם שחי באמונה הכל תלוי באמונה בכל דבר שבעולם יש לו אמונה מה שרואה ומש ששומע רואה איך דבר זה יכול לקשר אותו להד' ית'.

כתוב בפסוק שהוציאנו ממצרים ביד חזקה וזו הדבר ומה הביאור שהוציאנו בדבר הרי הכה את המצרים בזה ואחר כך הוא הוציא אותנו ומה הביאור הוציאנו ביד חזקה זו הדבר ואפשר לפרש על זה הדרך והקאמרנער מביאו בהיכל הברכה בחומש שמבואר בנביא יחזקאל שהמכות היו צריכים באמת לבוא על ישראל ח"ו אלא הקב"ה נתן את מצרים תחתינו לכפרה וכמ"כ שם (בישעיה מ"ג) ונתתי כפרך מצרים, וביאור הענין למה היה צריך לבא על המכות על

בני ח"ו היא מפני שלא היה עדיין הזיכוכ של ישראל והיה צריך להיות ארבע מאות שנה והקב"ה ריחם עלינו ונתן אותם על הגוים ופדה את ישראל וכתוב זבח פסח הוא לד' ואת בתינו הציל ומה הביאור שהשית הציל אותנו האם היו באיזה צרה והרי הגזירה היה רק על המצרים ולא על ישראל ומה הביאור ואת בתינו הציל ויש ענין כשניתן רשות למשחית וזה רק כשיש איזה גזירה לאדם ולא כשהוא צדיק גמור וכאן אמר ה' ית' שהגזירה זה רק על המצרים אלא שהדבר לא כ"כ פשוט שהמכות היה ראוי לבוא על ישראל ובכל מכה הקב"ה הציל מכל המכות ובאיזה זכות הציל אותנו וכתוב בפסוק בנביא אם לא ביד חזקה אמלך עליכם שאם ח"ו לא יחזרו ולא יקבלו עול מלכותו ברצון אומרת הגמרא (סנהדרין צז): שמה שיעמיד מלך קשה כהמן שנא' בפסוק (יחזקאל כ' ל"ג) אם לא ביד חזקה ... אמלך עליכם זה נאמר על זמן ושעל זה שיהיה לפני שמישיח יבוא, ויש להקשות לפי הכלל הידוע שנבואה לרעה יכול להתבטל, והרי כתוב בגמרא קללת חכם אפילו על תנאי מתקיים וא"כ מאחר שאמר כך הקב"ה להנביא איך יכול להיות שלא יתקיים והרי כ"ש הוא מחכם שבודאי יתקיים, ונראה לתרץ כדאיתא בגמרא שאין פרעונות באה אלא בשביל ישראל ומה הביאור בזה שכולם נענשים מחמת ישראל וצריך להבין בזה והרי הקב"ה אינו עושה שום צער לאדם ואפי' לבהמה וחיה בלא סיבה ומה הביאור שבשביל ישראל עושה הקב"ה פרעונות לעולם אלא הביאור בזה הוא שיש פעמים שהד' ית' שולח צרה לגוי ובודאי שמגיע לו עונש אלא למה שולח העונש בעולם הזה שהרי יכול להיפרע בעולם הבא במקום שכולם מקבלים העונש שם ועל זה אומר הגמ' שכשמביא לעולם הזה המטרה זה בשביל ישראל שרוצה להזכיר לישראל ואפי' שכשבא ליהודי צרה זה רק כדי להזכיר וכן כשבא צרה על אומות העולם זה לעורר את עם ישראל וכל דבר שבא לעולם צריך לעורר את היהודי שצריך לחזור וכתוב שאין נוגעים בנפשות תחילה קודם יש נגעי בתים ואח"כ נגעי בני אדם וכל צרה שבא מבחוץ זה הזהרה ואם יעשו את מה שמוטל עלינו זה לא ילך הלאה והכל הוא אזהרה לאדם שיחזור ואין הקב"ה רוצה לענוש את היהודי ולכן שולח קודם הדבר בעולם הזה הרבה הזהרות וכל מאורע בעולם יש לזה מטרה אחת לעורר את ישראל וכהיום רואים דברים נוראים וביו"ט אסור לדבר מדברים הרעים וגם בתלמיד חכם אסור להספיד ומכל מקום בפניו מותר להספיד וכתוב בפוסקים שביום השמיעה זה כמו בפניו ואפי' ממדינה רחוקה ואפשר לומר שכהיום יש כל כך הרבה צרות שהוא כמו בפניו ויש דברים שקשה להוציא מהפה ויש צרות גדולות מאוד וטרגדיות גדולות מאוד והדברים מבהילים וכשרואים דברים כאלה זה חייב לעורר את האדם והדברים הם כמו רעידת אדמה ויש דברים שרואים בכוכבים שהמומחים אומרים שזה מראה דברים מפחידים.

(כאן חסר קטע ארוך שעדיין לא נעתיק מהקלטה)

הם רואים שמתקבצים הרבה מזלות ביחד וזה מראה שהולך להיחרב חצי העולם וזה יכול להיות בשלב אחד ויכול להיות בכמה שלבים וצריך להאמין שאפשר להמתיק את הגזירות וצריך להתפלל שלא יבוא על ישראל אבל זה מראה משהו וליקוי המזלות הרי שייך לראות קודם ומה שייך לעורר וזה מבואר בגמרא שזה מעורר ומה שיכול

להיות לא יכולים לדעת ובאיזה מקום גם לא שייך לדעת אבל צריך לדעת שיתכן להיות וכל אחד שלוקח מזה התעוררות הוא מעכב מזה ואין בזה ספק.

והשם שלח המכות כדי לעורר את ישראל וממילא יגיעו לתכלית לזה אם זה יביא את עול מלכות שמים ינצלו וזה הביאור ואת בתינו הציל שהקב"ה אמר שכשבא מכות בכורות המכה האחרונה.

והיהודים שנשארו אחרי שלשת ימי האפילה גם ישגיחו שיעסקו במצוות בקרבן פסח ויעשו שמירה על הבתים על ידי הדם והבית יוסף מביא בשם המגיד מה הביאור בזה והרי הקב"ה השגיח ולמה צריך לשים דם אלא שזה היה להפחיד את ישראל שצריך לבוא מכות בכורות וזה יעורר את ישראל להיות קשור להד' ית' ולא היה ההגנה אלא הפחד הגין קבלת העול מלכות שמים מחמת הדם זה יעורר את ישראל וזה יגן על ישראל וכן כל מכה הכוונה היה הכוונה לעורר את ישראל ופעל שני דברים כל דבר שיוצא מהד' ית' צריך להתקיים אלא איך שיהיה על זה יש בחירה וזה תלוי בנו וממילא כל הדברים שכתוב בנביא חייב להתקיים אלא שיכול להיות שיתקיים על אומות העולם ולא לנגוע ביהודי חלילה וזה תלוי בבחירה שלנו ועל כל אחד יש דין וחשבון מיוחד ובמצרים מתו הארבע חלקים למה מתו בסוף בשלשת ימי האפילה ולא בהתחלה לפני שבאו המכות על המצרים וכדי שלא יהיה מקום לבעל דין לחלוק שכמו שאלו לוקים כך אלו לוקים אלא התירוץ הוא שבמשך השנה שבאו המכות היו יכולים גם היהודים האלו לעשות תשובה כשראו את המכות שבאים על המצרים עד שהגיע המכה האחרונה שזה מכות בכורות והיה צריך להגיע הגאולה וכשלא התעוררו הוצרך להביא עליהם מכה של דבר וזה היה היד חזקה שזו הדבר ביציאת מצרים ובזה הפרידו בין היהודים שנגאלו לבין היהודים שלא נגאלו ואלה שמתו בשלשת ימי האפילה אפשר לומר על מה שכתוב בהגדה על הרשע אילו היה שם לא היה נגאל שכהיום יכול להיות לו תיקון אחרי מתן תורה שייך לו תיקון ולפני קבלת התורה לא היה יכול להיות לו תיקון ואחרי שמת במצרים והמיתה זה גם תיקון ולא נגמר התיקון שלו במיתה ואפי' שצריך להמיתו זה הכנה שיוכל לבוא לעולם הזה ולתקן את עצמו עוד פעם הרשע ששואל מה העבודה הזאת לכם אומרים לו אילו היה שם לא היה נגאל וצריך ביאור מה הדיוק שמדייקים אילו היה שם לא היה נגאל היה מספיק לומר לא היה נגאל אלא הביאור בזה אילו היה שם לא היה נגאל דווקא שם לא היה נגאל אבל כהיום שייך אצלו תיקון ולכן אומרים לו ששייך שיהיה לך תיקון ומה הביאור הקהה את שינוי אלא שאין שייך שיהיה לו תיקון רק אחרי שיקבל מכה שייך שיהיה לו תיקון וכל אדם שמקבל איזה מכה בין בגוף ובין בממון בצער גידול בנים אחרי המכה הוא יותר ראוי ומוכשר להתקרב אל הד' ית' ומפני שהחומר שלו מוכה ובזמן שהוא מדוכה נפתח הפנימיות של הלב והנשמה מאירה ומשום שהגוף הוא מסך המבדיל מן המצר קראתי י-ה שאחרי שעובר את המצר נעשה ענני במרחב י-ה נעשה מרחב י-ה מאיר הנשמה כשהגוף שבור ויכול להיות יותר גבוה ומ"מ יש בחירה יש אנשים שאחרי שהוא מקבל מכה הוא יורד אינו מתפלל ואינו לומד ואינו חושב מהשית ושי לו תירוץ שהוא אדם שבור וכל זה הוא משום שחסר לו

השקפה בכל תכלית החיים הוא אינו יודע למה הוא חי והקב"ה נותן מקום לבעל דין לטעות ואין דבר שבא בעולם שלא יהיה בו מקום לטעות והד' ית' משאיר מקום בכל דבר שיוכל לטעות בו כדי שהיה לו בחירה שאם לא כן כשיבוא צרה לאדם הוא יתקן מיד בלי שום עבודה ועשה תשובה בלא בחירה ולכן נותן הקב"ה מקום לאדם שיאמר שהוא בדרך הטבע והסיבה היא לא רוחנית אלא מפני שלא השגיח ולא הלך לדוקטור המומחה ואם היה הולך למקום אחר היה ניצל ואם היה עושה עצה אחרת היה מרויח יותר ובפעם השניה הוא יעשה אחרת ואינו יודע שאין הדברים כך וזה הבחירה שיש לאדם וישראל עשו עגל וכתוב ודי זהב שמשה רבינו אמר לימוד זכות ומה הקשר לכסף שהיה להם והרי לא צריך לזה הרבה כסף וכמו שכבר אמרנו פעם בזה שהכסף גרם להם שנשתקעו בעולם הזה ועל ידי זה שכחו מהד' ית' והגיעו עד העגל ואז היה ויסע משה הסייעם בעל כרחם היה להם ביזת הים ולא יכלו להפרד מזה והוצרכו לקחתם בעל כרחך והרי ממנפ"ש אם רוצים שהיה השפעה אלא שיש ב' דברים בזה א' שהד' ית' רוצה להשפיע לאדם טובה ב' נסיון לראות איך הוא ישתמש בזה ואם רואים בשמים שהוא מתרחק מהד' ית' על ידי הכסף והמטרה צריכה להיפך וכמו שכתוב כי אתם המעט מכל העמים ומבואר בגמ' שכל כמה שאתם ממעטים את עצמכם יותר וכשנותנים לאדם טובה הוא צריך לחשוב שאינו ראוי לזה וצריך לחשוב מה שהוא צריך לעשות למען שמו יתברך יותר ויותר ולהתקרב אליו ואם אינו חושב כן אלא להיפך צריך להיות ויסע בעל כרחו ויש ב' עצות לאדם שרוצה שיהיה לו קיום בכספו או שירגיל את עצמו שלא יהיה קשור בזה וכמו שכתוב מהרבי ר' אלימלך הקב"ה אמר למשה רבינו פסל לך ואיתא בגמרא הפסולת יהיה שלך ומזה נתעשר משה ומפרש שהגשמיות תהיה אצלך פסולות ומזה נתעשר משה בזכות זה נתעשר וכל יהודי כשרוצה שיתקיים הכסף בידו יזהר שלא יהיה עבודה זרה אצלו וכמו שאומר החובות הלבבות עושים בטנם אלהים ונעשים עבד לכסף ונעשים כעובדי עבודה זרה וגם בים סוף היו קשורים לכסף ולכן הוצרכו לקחת מהם הכסף וכהיום אפשר לומר שהוא אותו דבר היה מפולת בבורסה ומתהלכים הרבה אברכים שבורים וניגשו לסדר בלי ראש והפסידו הרבה יותר ממה שהרויחו ודווקא שם זה הולך כך בהתחלה מרויחים הרבה ומי שיוצא מיד הוא מרויח ואת בתינו הציל ומי שמכניס את כל הראש בזה מוכרחים לויסע לנתק אותו מזה והוא טובה בשבילו שידע אחת ולתמיד שזה לא בשביל יהודי ואם אינו עושה כן לבד מסייעים אותו בעל כרחו וכשיש לו שכל הוא מבין בפעם אחד מה שהד' ית' רוצה ממנו ויש אנשים שאינם מבינים וכמו ילד שמקבל מכות מהמלמד וחושב שהוא יתקוטט אתו ואינו גומר עם זה כמו כן מתקוטט האדם כל הזמן עם המזל שלו וזה כאילו שחולק כנגד הד' ית' ויש אנשים שמתקוטטים שבעים שנה וכל השנים הוא עובד שיוכל לנוח קצת כשיהיה מבוגר שיהיה לו נחת ועובד על זה שבעים שנה וזה ממש שגעון מוסר את כל החיים בשביל כמה שנים שאולי יהיה לו וצריך בכל צרה לראות את הטובה שיוכל לבוא להתקרבות להד' ית' וזה היציאת מצרים האמיתי ומשום שאם הוא משועבד לגשמיות הוא אינו בן חורין ואמר לי פעם יהודי שאיבד את כספו בבורסה ונשאר לו קצת במקום אחר ברוך השם שהוציא הקב"ה

אותי מזה פעם הייתי לומד ואח"כ לא היה לי ראש כלל לזה כל היום חשבתי מהכסף ועכשיו הוציאני הקב"ה משם ורואה שנעשה לו טובה ואם צריך להרויח יוכל להרויח ממקום אחר שיהיה בשלוח בלא הטרדה שאין בזה לא יום ולא לילה ולא שבת ולא יו"ט והלואי שכולם יתלמדו מזה פסל לך שיעשו את זה לפסולות וכשמוכן לאדם עשירות זה יבוא בכל אופן ממקום אחר ואם מגיע למטרה שגויה לוקחים ממנו והמטרה של שביעי של פסח שביום הראשון שכבר ראו את המאור הגדול וכשאוכלים ז' ימים זה מיכלא דמיהמנותא וכתוב שהוא גם רפואה והם תלויים אחד בשני שהרפואה הכי גדולה היא האמונה ובפרט על מחלת הנפש שבודאי זה מרפא על ידי האמונה וגם על מחלת הגוף דכשיש לאדם אמונה אין לו יאוש כלל ומגיע למה שצריך להגיע וכשיש לו מכאוב הוא מקבלו באהבה ומשום שיודע שזה מביאו לטובה.

ותלמידי ר"ע שאלו לו בשעת פטירתו שהאריך באחד כשסרקו אותו במסרקות של ברזל ואמרו לו תלמידיו עד כאן ואמר להם כל ימי הצערתי על פסוק זה מתי יבוא לידי ואקימנו ומה שייך לשאול בזמן כזה שאלה של עד כאן ואיך שייך לדבר לאדם בזמן כזה ומה התירוץ שכל ימי היה מצטער והרי כבר הגיע לזה ומה צריך להאריך באחד אלא אפשר לפרש וכמו שכתוב בנועם אלימלך (...) בשם מדרש (והיא נמצא בברייתא דר' ישמעאל כה"ג) שלר"ע לא היה צער ונדמה רק שסרקו ורק את הלבוש ולא כאב לו וכמו שהיה אצל אסתר המלכה שלא נגע בה אחשוורוש וכמו כן אצל ר"ע ונסביר בדרך הפשט הביאור בזה שהאדם מרגיש משום שהנפש נמצא בגוף והוא ראייה שאם מורידים אבר מהגוף אפשר לעשות עם האבר כל מה שרוצים ולא כואב כלל לאדם וכמו כן הד' ית' יכול להוציא את הנפש מהגוף ולא מרגיש את הכאב כלל וזה עשה הקב"ה לר"ע הוציא את הנפש והם פגעו רק בגוף והתלמידים שאלו את ר"ע איך הגיע למדרגה שיכול לקרות קריאת שמע בכוונה וחיוב להיות שלא מרגיש את הצער וכאילו שלא קרה כלל ואם כן אפשר לדבר אתו ושאלו איך מגיעים למדרגה כזאת ומספרים על ר' שמשון אסטורפולער הי"ד שהיה משיח בן יוסף והיה באמצע שמונה עשרה ונכנס הרוצח ותחב לו ברזל מלמטה עד למוח והמשיך להתפלל ולא הרגיש דבר וכשהגיע למוח יצאתה נשמתו ומשום שהיה בהתפשטות הגשמיות והם שאלו איך מגיעים למדרגה כזאת והשיב כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה מתי יבוא לידי דבר זה ואקימנו והקדושת לוי אומר שכל הימים היה צריך לעבוד את השם בצער כיון שהיה נגד טבעו שהרי היה בתחילה עם הארץ וממילא התרגל שהכל עושים עם מסירות נפש ואפשר לפרש עוד שיהודי שיש לו צער זה משום שצריך לכפר על העוונות שלו והחת"ס אומר שבפסח אוכלים מרור ומשום שנותנים שבח על זה גם שמבינים היום שמהצרות יצא טוב שעל ידי זה נתקנו ישראל ומלפנים כשהיו מכבסים בגדים היו נותנים קודם בעפר ואח"כ התנקה ומשלמים גם לעבודה שעשה על ידי העפר שליכלך הבגדים וגם היום נותנים שבח והודיה על הצרות שהיו וכשמגיע לאדם צער הוא צריך לדעת שזה מגיע לו ומביא משל על זה מאדם שמרד במלך ומתחרט בפניו ומתוודה ואומר אדוני המלך אני מתחרט ומבקש אפי' שיתן לו עונש יותר גדול וכשרואה

המלך את החרטה הגדולה ושהוא בעצמו אינו יכול למחול לעצמו וכמו כן בן אצל אביו שמבקש אפי' עונש יותר גדול עי"כ מתעורר אהבת המלך והאב אליו כ"כ עד שמוותר על כל העונש ויש אדם שחייב לחבירו כסף ויש פעמים שעוד צועק להמלוה מה אתה מבקש ממני אין לי וע"י זה הוא כועס עוד יותר כיון שהוא גם צריך את הכסף אבל אם הלוח מביא כל פעם משהו והבעל חוב רואה איך שהוא נותן לו אפי' במסירות נפש הוא מרחם עליו ויכול לוותר לו וכשהוא מכניע את עצמו ואומר שהוא רוצה לעשות מה שהוא יכול לעשות מוחלים לו וידוע מהשל"ה הקדוש שהיה יהודי שעשה חטא וביקש דרך תשובה ממנו ואמר לו השל"ה הקדוש שעל חטא כזה מגיע לו עונש מיתת ב"ד ואמר שהוא מסכים וביקש שיתנו לו ושיהיה לו כפרה וכינס את כל העיר ושלוחי ב"ד קשרהו ואת העינים שלא יראה ואמר שיאמר וידוי ויפתח את הפה שיוכלו להכניס בו את העופרת החם והוא הכין שם צלחת של דבש וכשגמר את הוידוי אמר שיתנו לו כף דבש והיהודי צעק שהוא רוצה כפרה ואמר לו השל"ה הקדוש שיש לו כבר כפרה כיון שקיבל עליו את העונש וזה אמר ר"ע לתלמידים איך הגיע למדרגה כזאת משום שכל ימי הייתי בעל תשובה וכל הזמן הצטער על הפסוק הזה ורצה כפרה ולכן הגיע למדרגה שהקב"ה מחל לו לגמרי ואין צריך לו כלל יסורים ואפי' שצריך שיבוא לו יסורים משום מדת הדין ומכל מקום אין הוא צריך להרגיש הדבר ומפני שהוא מקבל באהבה ולכן זכה לזה ר"ע לומר כך קריאת שמע ומזה צריך האדם ללמוד לעצמו שיש פעמים שבאים לאדם יסורים הוא מתחיל להתמרמר על דרכי הד' ית' שהרי עושה כל כך הרבה צדקה והקב"ה רוצה את הלבבות וכשהקב"ה נותן לאדם יסורים הוא צריך לחשוב שזה טובה והיה צריך לקבל עוד הרבה יותר וגם מכפר על כל הגלגולים שהיו וכל היסורים הם מדודים בדיוק ומדה כנגד מדה שאם יש לו צער ממון על ידי חבירו זה סימן שהוא עשה כן בגלגול הקודם וכשאדם חי כן הוא ממתיק את כל הדינים ומגיע למטרה הוא מתקרב להד' ית' וחלילה וחס כשהוא להיפך הוא לא מרויח שום דבר כיון שהכל מוכן בשבילו ורק מצטער על שום דבר ואין לו העולם הזה ולא העולם הבא וזה ביקשו מישראל כשהיו בים סוף שצריך לזה מסירות נפש ואם אין מסירות נפש התפילות לא יתקבלו.

והנה היום אנו ג"כ במצב דומה להמצב שלפני קרי"ס ואנו זקוקים לגאולות גדולות ורואים שמתפללים ולא נענים וזה סימן שצריך לקיים ויסעו וצריך לזה קצת מסירות נפש וכעושים כן מיד נבקע הים וזה צריך לקנות מהיו"ט אחרי שכבר אכלו את מאכל הרפואה את ההשפעה הזאת וכיום יש הרבה דברים שקורים מן השמים ועל כל דבר אפשר יש אנשים שאומרים סיבות על כל דבר הייתי באיזה מקום ושמעתי על הטרגדיה שאדם אומר שצריך לקחת מוסר השכל מהסיפור שאסור לעשות כך ואסור לעשות כך והדבר נורא ואיום שלוקחים מוסר השכל מכל הסיפור שבזמן שנוהגים צריך להשגיח לא להסתכל לאחור ולא לדבר עם הילדים וגם עוד כמה דברים רחמנא ליצלן מהאי דעתא האם שייך לומר שקרה דבר כזה משום שהאבא הסתכל לאחור איך מדברים שטותיות כאלו ובוודאי שצריך להשגיח אבל לא זה צריך ללמוד מכל הדבר הזה ומראים מן השמים

שלא שוה שום דבר בעולם הזה לא כסף ולא זהב ויש הזהרות מן השמים וצריך לחיות במצב שלא יהיה ויסע משה בעל כרחך אלא לזכות להיות שלם וללכת לקראת משיח צדקנו במהרה וכל הצרות שצריך לבוא ילך על הגוים ונזכה לניסן עתידים ליגאל ואפשר לומר בזכות החודש ניסן

שהרי אחכה לו בכל יום שיבוא אלא הכונה שמחודש ניסן נשפע כוח של אמונה וגם בליל שביעי של פסח שייך לקנות את הכח של האמונה ועי"ז נזכה לגאולה שלימה בזכות עבודתינו בחודש ניסן באהבה ברחמים ובחסדים במהרה בימינו אמן.

מאמר - "סוס ורכבו"

בנוסח השירה יש לתמוה טובא שמזכירים שבחי ד' ית' וגדולתו בדברים שהם שבח וגדולה לבני תמותה כגון סוס ורכבו רמה בים וכן כל ההמשך, וכן מה שמקדים לומר כי גאה גאה שהתגאה על כל הגאים כל זה אינו מובן כלל וכי מה כל זה שבח כלפי הבורא עולם שכל העולם עם כל גבוריו ביחד וכן כל העולמות עם כל מלאכי מרום שהם אדירים שאין דוגמתם הכל כלא וכאפס וכאין כלפי ד' ית' שהוא בוראם ברגע א' וברגע הוא כביכול מבלה את הכל.

והנה אע"פ שאנו יודעים ומאמינים בני מאמינים שבכל מלה ומלה שבתוה"ק וכן בכל אות ותג וקוץ יש בה תילי תילים של סודות נפלאים ונוראים אשר אין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכול לשמוע וכמו שמצינו בחז"ל שר"ע היה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות, אבל עכ"ז צריך שיהיה גם מובן כל דבר שבתורה גם על דרך הפשט כידוע שהתוה"ק ניתנה בסיני בכל הד' אופנים שהם נקראים פרד"ס ר"ת פ"ש רמז דרוש סוד", והיינו שהתורה ניתנה שלימה בכל א' מהד' אופנים האלו, ועל כן מצוה עלינו ללמדה ועל כן עלינו לנסות לבאר כפי קט השגתנו איזה אופן שירגיע לבנו ויבהיר לנו לפענח סתימותיה עד שתהיה נייחא ללבנו ולהשיב נפשינו להרגיש מנעימות השירה הזאת ועי"כ נוכל לאמר בשמחה כראוי לה, וידוע מש"כ בזוה"ק שהאומר השירה כל יום בשמחה וכאלו נבקע ונקרע עתה ועבר בו ביום את הים הרי הוא בן עוה"ב ומוחלים לו על כל עונותיו, ע"ש.

והנה מקודם נקדים משל לאדם מבוגר (או מלך) שרוצה להנות ילדים קטנים ועל כן מפני גודל חבתו אליהם הרי הוא מוריד עצמו מדרגתו לדרגה שלהם והוא יושב משחק אתם במשחקים שלהם, וה"ז מראה גודל חבתו ואהבתו עליהם וכמה שהם חשובים בעיניו שרוצה להנותם אפילו על חשבון שישפיל עצמו בשבילם, וה"ז מעורר גם בלבם של הקטנים מטעם כמים פא"פ שגם בלבם יתעורר אהבה גדולה אליו, אבל עיקר ההנאה והחיזוק שהם מקבלים מזה שהוא גדול וחזק מאוד הוא ממה שהאדם הגדול (ומכש"כ אם הוא מלך) מעריך אותם כ"כ ומחבב ואוהב אותם כ"כ.

ועוד משל יש לומר כעין זה כשהמלך או חכם הרזים שחכמתו והשגתו היא גדולה מאוד עד שאין מבינים את גודל חכמתו ובינתו אלא חכמים גדולים ונבונים עולם, משא"כ אנשים רגילים ומכש"כ קטנים וילדים וקטני קטנים שאין להם שום מושג בחכמתו ועל כן ג"כ א"א להם להנות מדברי חכמתו כמו גדולי החכמים שהם נהנים הנאה שאין דוגמתה בעולם.

אמנם כשהחכם הגדול רוצה שגם שאר אנשים יהנו מחכמתו וזיוו והודו, ה"ה מוכרח להוריד עצמו ולהלביש חכמתו במשלים רבים עד שימצא דרך לשלשל קצת מעומק חכמתו גם אליהם, ולאור זה ה"ה משתתף להם במשחקים

שלהם כגון שמשחקים במשחק הנקרא "שך" ומראה להם איך הוא כובש את כולם וכדו' בשא"ד. ואע"פ שבעצם אין בה שום חכמה כלפי חכמת החכם הזה או המלך וכדו' אלא ה"ז אצלו כמו מילתא דשטותא אבל בכ"ז בשבילם ה"ז חכמה עמוקה מה שמראה להם ומזה הם מתפעלים ומתחילים להבין גודל חכמתו ומרגישים שגם הם נהנים מחכמתו הגדולה.

ועוד יש להוסיף משל מגבור גדול עולמי שרוצה להראות גבורתו לאנשים ולשם כך הוא מתאבק עמהם והנה אם הרי הם אנשים גבורים צריך להראות להם גבורתו יותר מהם לפי ערכם ועי"ז יתפעלו מגבורתו משא"כ אם הם אנשים חלושי כח אם ירצה להראות להם גבורתו בהתאבק עמהם יהיו ח"ו נהרגים עי"ז, ועל כן בכדי להראות להם את גבורתו צריך להנמיך כחו ולהתאבק עמהם לפי דרגת כוחם ולגלות להם רק קצת יותר מכח שלהם, ואם יוסיף עוד יותר לא יהנו מזה ולא יבינו כחו ונמצא כל המוסיף גורע.

והנה הצד השוה שבשלתם שכמה שהם יותר גדולים הרי הענין הזה שהם עושים מראה על יותר ענוה ובמקום שאתה מוצא גדולתו שם כפי ערך זה אתה מוצא גודל ענותנותו ומי שרואה את הנהגת החכם או המלך הזה והוא מתפעל מגודל ענותנותו ורוצה לשבחו בה הרי הוא מספר שבחו זה שהוא עושה שמשחק עם הקטנים ומעניק להם הנאות מגדולתו ותפארתו לפי השגתם, שמזה יהיה מובן שבחו בגודל ענותנותו, ומכש"כ שהרי זה מראה גם על גודל מדת חסדו וטובו וגודל אהבתו וחביבותו לעם סגולתו הרי הוא יענדהו על ראשו ויעשה ממנו שיר ידירות וישירנו תמיד שירת ידידו ואהבו.

ומעתה נבא לענינינו להבין את הנמשל, כי הנה כאן בקריעת י"ס שהקב"ה היה משחק עם המצריים והראה להם גבורתו ונקמתו ונקמתו שירה בים שעלו וירדו בג' מיני דרגות כמבואר בחז"ל וכדו' וכמו"כ סוס ורכבו רמה בים וכדפירש רש"י שבדר"כ הגבור מסלק את הרוכב ואפילו מן הסוס וכאן עשה ד' ית' שיפלו שניהם יחדיו והרי מי שמבין שיודע שהגדלות של ד' ית' שנראה כאן הוא לא הגבורה להפיל את הסוס אלא ההתפעלות הוא איך מפני חביבות ישראל הוריד ד' ית' והשפיל א"ע כביכול לשחק עם פרעה והמצרים כדי שידעו מצרים כי אני ד' ויפחדו לפגוע בבנ"י כי יש להם אלקים גבור גדול המחזיק במ.

וזה מש"כ בריש פ' בא למען תספר באזני בנך וגו' את אשר התעללתי במצרים וגו'. וכמו"כ היה כאן בקריעת י"ס ומזה התרגשו בנ"י כאן כי הרי היו כאן המצרים במצב שברגע א' יכלו להיות נטבעים בים ובכ"ז האריך ד' ית' אתם בסבלנות ועלו וירדו בים לאט לאט והיה זה גם נקמה גדולה להמצרים כדי להראות חביבות בנ"י אצלו ית', ובזה הראה ד' גם ענותנותו הגדולה וגם אהבתו הגדולה שעבור בניו האהובים

ה"ה מוריד עצמו לשחק במשחק ילדים ושיתפעלו המצריים וכל העולם מכביכול גבורתו וכו'.

וזה הוא השבח שהזכירו ולכן הזכירו דוקא בפרטיות את כל המשחק ששחק עם המצריים וכל מה שהוסיפו לפרט ה"ז מראה יותר על גדלותו ית' וכנ"ל.

***

ובעוד אופן יש להסביר הענין למה הזכירו שבחים כאלו של סוס ורכבו רמה בים וכו', והוא ע"פ מש"כ (משלי ט"ז ד') כל פעל ד' למענהו ועו"כ (פרקי אבות ו' י"א) כל מה שברא הקב"ה לא בראו אל אלא לכבודו, כלומר שמכל דבר שבעולם צריך לצאת מתוכו התגלות כבודו וגדולתו ושבתו ית', וזה מה שיהיה לעת"ל כמש"כ ומלאה הארץ דיעה את ד', והיינו שלעת"ל יבינו אפילו מתוך הארציות ומכל דבר שישנו בעולם אפילו בעולם העשיה הגשמי שלנו יבינו מתוכו ענינים רוחניים גבוהים שהם היו ע"ע מכוסים בהם, אבל הם באמת רומזים עליהם גם היום אלא שהעלמא דשקרא מכסה את עיני האנשים ומכה אותם בסנורים לבלתי נוכל לראותה מתוכם ולכן אין אנו רואים את הפנימיות שבהם ומה שהם באמת מגלים לנו מסתרי עלמות העולמות העליונים ומהשגת כבודו ית', וזה הדבר היותר גדול שיהיה אחרי הגאו"ש שיפתחו עינינו וד' ית' יוריד את המסך מן העולם ונוכל לראות את היופי וגילוי החכמה שיש בה שאין דוגמתה אפילו בעולמות עליונים כי אע"פ ששם רואים ומשיגים את כל החכמות והאורות הרוחניות עכ"ז ישנו עוד דרגות שעדיין לא נתגלו ועתידים להתגלות לעת"ל והם סודות מהתוה"ק שעליהם כתוב ותורה חדשה מאת תצא, ובנתיים לל הסודות והאורות הללו גנוזים תוך התוה"ק וכמו"כ תוך הבריאה כולה מוכנים וטמונים באוצר בעבורינו.

ואיפה הוא המקום שהאור הגנוז הזה וסודות התוה"ק הללו הם חבויים וגנוזים הוא במקום שעין לא ראתה ולא עולה על הלב לחפשים שמה וכמו עשיר גדול שמטמין מרגליותיו ויהלומיו במקום גס וחשוך שלא יעלה על דעת הגנבים המחפשים לחפש שם, והנה עתה בקריעת י"ס שנעשה מצב של לעתיד לבא והיו אז דומה למצב שכתוב על לעת"ל שיעשה ד' ית' מחול לצדיקים והקב"ה יהיה באמצע וכולם יצביעו עליו ויאמרו זה ד' קוינו לו וכו' וכמו"כ כאן היה כל המצב תוך הים מעין העוה"ב כמבואר במדרשים והיו כמו במחול הזה ואמרו זה קלי והיינו שבאמת נתגלה להם אז וראו בעיניהם את התמונה של העוה"ב ולכן נתאוו שישכין ד' שכונתו גם תמיד אצלם כמו עתה ולכן אמרו ואנוהו כלו' אבנה לו מקדש שתשרה בו אותו התגלות השכינה שראו כאן.

ועכ"פ מה שאז התגלה להם הענין של מלאה הארץ דיעה והתחילו להבין מכח כל דבר שקרה בין עם הסוס פרעה בין

עם כל פרט ופרט שעשה ד' ית' עתה במצרים כל ענין וענין שהזכיר באז ישיר בכל זה היה גילויים נוראים בעולמות הרוחניים ובמרכבה העליונה וראו בזה השגות נפלאות בעולמות העליונים הרוחניים וגדלות ד' מה שלא זכה לראות אפילו יחזקאל הנביא וכמאחז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא, ואם השפחות ראו יותר מנבואת יחזקאל אפשר להבין שמכש"כ הגדולים והחכמים ראו הרבה והרבה יותר מזה מה שעין לא ראתה.

ומעתה מובן היטב שלכן הזכירו הדברים הללו שהם הבינו פנימיות הדברים ועל זה עצמו אמרו שבח ושירה להודות על כל מה שראו מתוך הדברים האלו, ונתנו שבח ותהלה לקל אשר ברא ועשה כל הדברים האלו שמהם מי שזוכה יוכל לראות תמיד השגות נפלאים לפי ערך דרגתו שראוי לו, ולכן השאירו נוסח השירה כך וכל א' יוכל להבין מזה לפי ערכו וזכות שיש לו ובכל דור ודור אפשר להשיג מתוכם ודוקא מתוך המלים האלו כי בם ראו הם כל הדברים, ומכיון שנפתח שער זה פ"א בתוך העולם הזה לכן קל יותר שיהיה נפתח לכל מי שזוכה, וכמו שמבואר בספה"ק ענ"ז שכל דבר שנפתח פעם א' אפילו לנביא וכדו' כבר נמשך הדבר לעולם הזה ואפשר יותר בקל לפתוח השער ולהמשיך מתוכו עו"פ, כידוע ענ"ז.

והנה מי שאומר השירה בשמחה כל יום אפילו ע"פ הבנה וכונה פשוטה לפי השגתו אבל הוא אומר אותה בכונה להלל ולהודות על כל החסדים שד' ית' עושה עמו כל יום אזי מכיון שנשמתו של האדם יודעת להבין הפירוש הפנימי (מכיון שכבר נתגלה פ"א כנ"ל) לכן בשעה שהאדם אומר בהתלהבות ושמחה כפי השגתו ודרגתו של נפשו אז בשעה ההיא יש רשות גם לנשמתו לפתוח את השער ולראות בה מה שהיא יכולה, ועי"כ נתעורר אצלה שמחה גדולה שא"א לתאר ואין דוגמתה בעוה"ז אלא לעוה"ב כמבואר, והרי הרגשת שמחתה משפיע גם אור גדול ושמחה על האדם מכיון שהוא זה שגרם לה כל השמחה הזאת, ובזה יוכל האדם להתעלות כ"כ עד שיביא אותו לזכות לעבוד את ד' ית' בדרגא כזאת שיביא אותו לעוה"ב, ובזה יתבאר מש"כ בזוה"ק הנ"ל.

ועוד יש להוסיף לפרש מאחז"ל עה"פ לאמר לעת"ל שיאמרו השירה הזאת בתחיית המתים, ובפשוט מובן שמכיון שהם חדשוה נאמר אותה גם אנחנו לעת"ל.

אמנם ילה"ב בדרך ואופן אחר לגמרי שאדרבה הם שהגיעו אז לדרגא של עוה"ב ותחה"מ לכן השיגו וראו את השירה שיהיה נאמר אז ומשם לקחוה ואמרוה ג"כ אז, וזה מה שאמרו לאמר כלומר שיאמרו עתה זל"ז הבה ונאמר גם אותה השירה שאנו רואים עתה במחזה אשר זה יאמרו

שחל מ ב א פ ס ת ל פ ד פ ס ת ד מ ת ה ש ל ת ח ק ל ס נ ש י ת ה ע מ ק ה ש ה של ה ב י א ת ה ע י ז א כ ע מ ק ה ש ה ש ל ת ח ק ש ה ב י א ה א ב מ ת ה כ נ כ ו ו ק ל והוא כמו פירוש להתוה"ק להבין ממנה סודות מהתוה"ק הגנוזים תוך התוה"ק מוכלד ב ר ש ש ה ב פ ס ב צ ס ש ל ב ר א ח ר ד י א ש ר י ת ה ב י מ ת ה ב ר ח ה א ת מ ת ה ש ל ה ב א ש ש ת מ ב נ

¹ ועי' בחז"ל שמבואר שבחו"ל א"א להשיג נבואה וגילוי שכינה אלא על הים ולכן כשראה יחזקאל הנביא את כל המרכבה עליונה היה זה דוקא על הנהר "נהר כבר" ככתוב, וכמו"כ י"ל כאן ולכן היה צורך שיהיה כל הקריעת י"ס ושירדו כלם לתוך הים הכל בכדי שיזכו למחזה ז', כאמור.

² כן מובא פסוק זה במדרשי חז"ל והוא כתוב בנביא (ש ה ז א ד) אמנם באמת לשון הכתוב הוא בלי תיבת "חדשה" אלא [כי] תורה מאת תצא ומה שמובא כך במדחז"ל כבר נתבאר ענ"ז בספה"ק שבודאי אין הכונה לחדשה ממש כמו שאנו אומרים ב"ג עיקרים שזאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת וכו' אלא הכונה שד' יסיר הכסוי והמסך מעינינו או מהתוה"ק, ועי"כ יפתח לנו שערים חדשים בתוה"ק ויתגלה לנו המטמוניות שנמצאים בתוה"ק שעדיין לא התגלו לנו עד כדי כך שיהיה נראה לנו כאלו תורה חדשה.

³ כי באמת כל הבריאה היא גם חלק מהתוה"ק פ ד ש ב מ ח ל ש ת ח ק נ ב א ת ל פ נ י ב ו א ת ה ל ע ש ש ת ו ו א ה א ט ת ב ל ה ק ב מ א ר ת א ב א ע מ א ת ה נ ו

לעת"ל לעוה"ב .

ויש לדעת שבשבת שירה מתעורר בכל משך השבת ק' מכח קריאת הפרשה כל הענין הנאמר, ובעיקר בשעת קריאת התורה מופיע שפע זו ולכן יש לכוון מאוד בשעת קרה"ת לקבל כל השפעות האלו הנזכרות ולכוון לקשר עצמו עם משה רבינו (ודור המדבר אומרי שירה זו) ודרך נשמתם לקבל השפעות הללו, ויש לומר ולזמר שירות ביותר בשבת זו כדי לעורר בנפשינו הכח לומר שירה, ועי"ז נוכל לזכות

לאמר שירת הים כל יום בכל משך השנה בדרגא יותר נעלה ועי"כ נוכל לזכות להתעלות גם לכפרת עונות וגם לזכות להיות בן עוה"ב ולעשות דירה תוך לבנו להשכינה הקדושה כמש"כ זה קלי ואנוהו וככל מה שנאמר בספה"ק בסגולת השירה הזאת, בס"ד.

וי"ר שישים ד' ית' חלקינו בין האומרים שירה זו לעת"ל ונזכה לומר זה ד' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו בעגלא ובזמן קריב אכ"ר.

מאמר - "דרך אמונה בחרתי"

אות א'

כתוב בתורה בפרשת קריעת ים סוף "ויאמינו בד' ובמשה עבדו". ולכאורה קשה הלא בכל העשר מכות כבר נתגלה האמונה שהד' ית' שידד כל המערכות למעלה מדרך הטבע והראה השגחתו לעמו, והוכיח לעין כל שיש שכר ועונש, וא"כ מה נוסף בקריעת ים סוף שאז הגיעו לאמונה. הרי כבר היו בודאי מאמינים קודם לכן ומה שייך תוספת אמונה במי שכבר מאמין. ובפרט שרק חמישית מהכלל ישראל יצאו ממצרים שלא מתו בשלושת ימי אפילה ומבואר בספה"ק שהם היו אותם אלו שהיו מאמינים בהד' ית' וקבלו עליהם עול מלכות שמים להיות עבדי ד', ועוד הלא בכל העשר מכות כבר נתגלה האמונה שהד' ית' שידד כל המערכות למעלה מדרך הטבע והראה השגחתו לעמו, והוכיח לעין כל שיש שכר ועונש, וא"כ מה נוסף בקריעת ים סוף שאז הגיעו לאמונה, ויותר מזה, הרי הד' ית' משבח את הכלל ישראל "זכרתי לך חסד נעוריק אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", זאת אומרת שסמכו על הד' ית' והלכו אחריו במדבר שהיא ארץ לא זרועה שזה מוכיח ודאי על האמונה והבטחון בהד' ית'. ואילו משמעות הפסוק הנ"ל שעד עתה היה חסר להם האמונה. גם צ"ב איך יתכן שעוד היה קטרוג סמוך לקרי"ס שהללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז.

ונראה בהקדם הכתוב "ויצעקו בני ישראל אל ד". וע"ז השיב הקב"ה "מה תצעק אלי דבר אל בני ויסעו" ומפרש"י שזה לא העת לצעוק, ואע"פ שמפרש"י נראה שהקב"ה אמר כן על תפילת משה רבינו. יעוין באבן עזרא וכן בחזקוני שהכוונה היה על תפילת כלל ישראל, שאילו משה היה בטוח שיהיו נושעים שהרי א"ל הקב"ה ואכבדה בפרעה, אלא על ישראל הוא אומר מה תצעק אלי שכן בכל מקום הוא מדבר עם משה במקום ישראל עכתו"ד. וכבר הקשה האוה"ח הקדוש וכי מה צריך יהודי לעשות בעת צרה האם לא להתפלל. [ועוד ילה"ק הלוא הקב"ה נתאוה לתפילתם

באותה השעה כמו שכ' בשיר השירים "יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראיך נאוה". ופי' חז"ל הובא רש"י שם דזה נאמר על אותה שעה שרדף פרעה אחריהם והשיגם חונים על הים ואין מקום לנוס לפניהם אמר לה הקב"ה הראיני את מראיך למי את פונה בעת צרה השמיעני את קולך דהיינו קול התפילה.]

וחשבתי לפ' עפמש"כ רש"י עה"פ ויצעקו בני אל ד' (י"ד, י') וז"ל תפסו אומנות אבותם. ולכאו' צ"ב מה רצה רש"י בזה וכי צריך הסבר למה התפללו. ועוד, שבשאר מקומות שנזכר ענין התפילה כגון במצרים שכ' "ויצעקו בני אל ד" לא כ' רש"י דבר כזה. ועוד יש לדייק שכתוב "ויסעו" ולא מפרש להיכן יסעו. ובפשטות הכונה לתוך הים, אבל מ"מ יש כאן דקדוק הלשון שסותם ואינו מפרש להיכן יסעו.

ואפשר לומר דהנה התכלית של יציאת מצרים לא היה בשביל חיי עוה"ז אלא כמ"ש (שמות ג', י"ב) "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה", ובכדי לקבל את התורה היו מוכרחים להיות בתחילה בני חורין משאר עבדות כי עבדי הם ולא עבדים לעבדים, כי א"א להיות משועבד לגוף ותאוות העוה"ז, ועם זה גם להיות עבד להד' ית' דזה תרתי דסתרי.

וזה היה ביציאת מצרים שיצאו מאפילה לאור גדול ונגאלו מגלות הדעת ומחלאת טומאת מצרים, ונתקרבו להד' ית' כש"כ "ולקחתי אתכם לי לעם". וזכו ל"חרות עולם" במה שנוגע לנשמה ע"י קבלת התורה, שזהו חירות נצחי. דאילו מצד הגשמיות אכתי עבדי אחשוורוש אנן (מגילה יד' ע"א). [ועי"כ נקרא האדם בן חורין אמיתי, לפי שע"י קבלת עול מלכות שמיים האדם עושה לא מה שהגוף – שזה רק הלבוש החיצוני שלו – מושך אותו לעשות, אלא הוא עושה מה שהנשמה חפצה בו דהיינו קיום התורה והמצוות, אשר זהו תשוקת הנשמה להתדבק ליוצרה] וזה היה כל תכלית יצי"מ

ואע"פ שהלשון שייך רק להמאורע של עתה אמנם להאמור שרמוז במלים האלו דברים גבוהים ורמים בעולמות העליונים, לכן י"ל שהם ראו את הדברים בפנימיותם ובמלים הרוחניים המופשטים כמו שיהיה השפה לעת"ל כמובן, והם הלבשו אותם במלים שמתאימים לעוה"ז ולמאורע זו, וזה לא פוגע ולא משנה כלל את הכונה הפנימי כמו שאין אדם משתנה לפי הלבוש שהוא מתלבש בה ויכול להלביש עצמו תמיד באופן אחר כפי המתאים להמקום ולהזמן או להמאורע וכן הוא באמת בכל הדברים שתקנו הקדמונים כמו נוסח התפלה והברכות ושא"ד שנתקנו ע"י אנכה"ג וכדו' ואנשים הפשוטים משיגים רק הלבוש החיצוני וכל בעל מדריגה וכן עליה משיג בה לפי דרגתו אבל כולם חייבים לומר אותה הנוסחא דוקא, מכיון שבה נמצא מלוש הפנימיות ולכן יש אומרים כל תפלה ומצוה י"ר שיהא כאלו כונתי כל הכונות הראוי לכוון, והריני מכוון לקשר עצמי עם המכוונים כהוגן.

¹ שרמוז במלים האלו דברים גבוהים ורמים בעולמות העליונים, לכן י"ל שהם ראו את הדברים בפנימיותם ובמלים הרוחניים המופשטים כמו שיהיה השפה לעת"ל כמובן, והם הלבשו אותם במלים שמתאימים לעוה"ז ולמאורע זו, וזה לא פוגע ולא משנה כלל את הכונה הפנימי כמו שאין אדם משתנה לפי הלבוש שהוא מתלבש בה ויכול להלביש עצמו תמיד באופן אחר כפי המתאים להמקום ולהזמן או להמאורע וכן הוא באמת בכל הדברים שתקנו הקדמונים כמו נוסח התפלה והברכות ושא"ד שנתקנו ע"י אנכה"ג וכדו' ואנשים הפשוטים משיגים רק הלבוש החיצוני וכל בעל מדריגה וכן עליה משיג בה לפי דרגתו אבל כולם חייבים לומר אותה הנוסחא דוקא, מכיון שבה נמצא מלוש הפנימיות ולכן יש אומרים לפני כל תפלה ומצוה י"ר שיהא כאלו כונתי כל הכונות הראוי לכוון, והריני מכוון לקשר עצמי עם המכוונים כהוגן. ועפ"ז יתורץ ג"כ לשון אז שהוא תמוה (כ' ז' ה' ע' ה' ב'), המשיכו לכאן דבר ממקום אחר רחוק שהוא מלעת"ל כנזכר.

שהנשמה תהיה בן חורין ולא תהיה משועבדת להגוף.

ואם ח"ו אדם עושה להיפך שהוא משעבד הנפש והנשמה להגוף אזי נקרא עבד לעבדים ונתרחק מהתכלית. וע"ז אנו בוכין בר"ה ויוה"כ כשאומרים "בנפשו יביא לחמו", ואין הכונה שמצטערין על מה שצריך לעבוד קשה, רק הבכיה הוא ע"ז שהאדם מכר את הנפש – הרוחניות שלו עבור גשמיות, שבכדי להשיג פרנסה יורד כ"כ מדרגתו ברוחניות והחליף דבר נצחי בדבר גשמי שכלה ונפסד.

והנה כשמופיע לאדם איזה צרה ח"ו והוא מתפלל להד' ית' אזי צריך שיתבונן מהו מטרת התפילה, האם רק כדי להגאל מן הצרה ואח"כ ימשיך לשקוע בחיי העוה"ז, ודאי שלא זהו התכלית שהרי כל הצרה באה בשביל שיתקרב להד' ית'. דהיינו שהצרה תכריחו לצעוק להד' ית' ועי"ז יתעלה בעיקר מטרת החיים, ורק בשביל זה נשלח כל הצרה, כדי להזכיר לו שיש בורא עולם. שירגיש מאין יבוא עזרי. ואז ממילא יזכר שעזרי מעם ד' עושה שמים וארץ. ואם לא יחזור בתשובה הרי לא יועיל מה שיפטר מהצרה הזו שהרי תבוא אחרת תחתיה כ"ז שלא השיג את התכלית המבוקש. וא"כ בהכרח בשעה שהוא מתפלל על הצרה שיתבטל צריך שתהיה עיקר התפילה שיגלה ד' עיניו ויסייעו אל התשובה, ויתבונן ויפשפש במעשיו מה הוא יכול לתקן בכדי שיתקרב יותר אל הד' ית'. שזה תכלית כל הצרה.

ויותר מזה, אם נתבונן הלא אין ראוי שתהיה בכלל דאגתו על הצער והסבל עצמם, דאדרבה צריך לשמוח ביסורים מפני שהם באים לטובתו לכפר על עוונתיו ולקרבו יותר אל הד' ית', שזה הטובה היותר גדולה. כי להשאר עם החטא ח"ו אין לך רעה גדולה הימנה, שזה גרוע יותר מכל העונשים והיסורים שיש בעולם. רק צריך לדאוג על הסיבה הרוחנית שגרם להצרה, ולהתעורר לתשובה. ועכ"פ אם לא יבין תכלית הצרה ולא יתעורר לקול ד' הנשמע מתוך הצרה, אז הוא רחוק מאוד מהישועה.

משל למה"ד לבן שהיה רחוק מאביו והיה מתאכסן אצל איזה משפחה זרה כמה שנים עד שכבר לא הכיר את אביו כלל, אז כשרוצים לחדש את הקשר שיכיר את האבא, מייעצים לבעל האכסניה שהוא דר שם שימנע ממנו כל מיני דברים שמבקש, וישלח אותו לאביו שיבקש מהאבא והוא יתן לו הכל. ועי"ז יתקרב שוב לאביו האמיתי, והנה אם מקבל הכל מאביו האמיתי אבל בכל זאת אינו מתקרב עי"ז לאבא אז האבא יפסיק לתת לו, מכיון שאינו מגיע עי"ז להמטרה המבוקש.

ולכן אם כשמתפלל רוצה רק להינצל מהצרה ולא מתעורר לחפש קרבת ד' אז איך יוכל להוושע. וכ"א בכל מצב שהוא, בין אם תורתו אומנותו ובין אם הוא טרוד בפרנסתו כ"א לפי דרגתו מחויב לחפש דרכים להתקרב לד', וכ"א יכול להתקרב יותר ויותר להד' ית'. [ובאמת לא רק עת צרה לבד באה לתכלית זו. אלא זהו סיבת כל הקשיים והסיבוכים המקיפים את האדם בחיי היום יום, וכן מה שאדם מוכרח לכל כך הרבה צרכים, מה שלא נמצא כן בשאר בעלי חיים, הכל בכדי שיהיה כסדר צריך לפנות להד' ית' ולהתקרב אליו. וכבר הורונו חז"ל (סנהדרין מד' ב') לעולם יקדים אדם תפילה לצרה. והיינו שע"ז לא יצטרך להתעוררות שבאה מכח הצרה. כי בתפילה קודם הצרה באה לידי ביטוי ההכרה שהכל תלוי אך ורק באדון הכל, ואיננו בטוח בשום דבר,

ומראה בזה שעם כל הטוב שיש לו וגם בלי התעוררות של צרה הוא מבין שהוא תלוי תמיד אך ורק ברחמי שמים.]

וידוע כמה מעשים אצל צדיקים שהיו פועלים יותר ישועות עבור אלו שרחוקים מתורה ומצוות, והיו ששאלו למה לזה הפושע ישראל עושה כ"כ הרבה מופתים אם רק מבטיח איזה ענין של יהדות, ולמה נגרע אלו שהם כבר שתומ"צ. וביארו הטעם דזה שרחוק מד' כשמגיע צרה אז בקל הוא מתקרב יותר להד' ית' ממה שהיה קודם לכן, אבל אצל מי שהוא שותר"מ הבקשה שמתבקש ממנו הוא שיעלה עוד מדריגה בעבודת ד' וזה הרבה יותר קשה.

ובזה נבוא אל הביאור; כלל ישראל במצרים צעקו אל ד' כמש"כ ונצעק אל ד' והד' ית' קבל תפילתם ועי"ז נגאלו. אז אח"כ בקריעת י"ס חשבו ג"כ שיתפללו שוב באותו אופן שהתפללו במצרים ויוושעו. אבל כאן הד' ית' היה חפץ מהם כבר אופן אחר של תפילה שיכוונו להתקרב עי"ז להד' ית'.

דבשעה שהיו במצרים אף שכונתם היה רק בשביל הגשמיות להנצל משונאיהם, מ"מ לא היה נדרש מהם יותר באותה שעה, דומה להילד הנ"ל במשל שמתחילה נותן לו אביו בלי להתחשב אם מתקרב אליו אם לא, אבל אחרי שכבר עובר זמן שממשיך לתת לו ובכל זאת אינו מתקרב, אזי כבר מתחיל אביו לעשות חשבון עליו ולא ימשיך ליתן לו עד שיראה שהרי הוא מתקרב עי"ז. ולכן בתחילה במצרים נתקבל תפילתם בלי להתחשב עם מצבם הרוחני, אלא על סמך שלבסוף יתקרבו. [וכן כתב בסה"ק קדושת לוי בפ' שמות עה"פ ויאמר ד' ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו וגו'. וז"ל והנה ישראל במצרים היו בקטנות השכל וצעקתם היה מחמת דבר הנוגע לאדם לעצמותו ולא צעקו שיושיע להם מצרתם בכדי שע"ז יעבדו את הבורא ברוך הוא ויקראו עם ד', כי במצרים היו בקטנות השכל והנה הקב"ה עשה להם שני טובות, אחד מה שהושיע להם בצרתם מיד מצריים, ועוד עשה להם טובה גדולה שקיבל צעקתם כאילו צעקו בשבילו כלומר כאילו צעקו שיושיע להם מצרתם שע"ז יקראו עם ד'. עכ"ל.]

אבל כאן בים סוף היה נדרש מהם שיתחזקו באמונה ויסמכו על הד' ית' ולא תהיה תפלתם של צעקה בלבד אלא התפילה יהיה בצורה אחרת לגמרי. אבל הם המשיכו להתפלל באותו אופן שהתפללו במצרים שכוונו להנצל מהצרה, ולא התקדמו יותר, ולא הבינו למה הד' ית' סיבב שוב פעם צרה נוספת, שיש בזה תכלית שיתקרבו יותר.

לכן אמר הד' ית' מה תצעק אלי ופי' רש"י עלי הדבר תלוי ולא עליך. ולכאורה פשיטא דתלוי בהד' ית'. ויל"פ הכונה שהד' ית' אמר שזה תלוי אם הם מתקרבים "אל" או לא. הם צריכים להדבק בי יותר וממילא יוושעו. אבל סתם לצעוק אין בזה תועלת. וז"ש דבר אל בני' ויסעו ולא הזכיר היכן יסעו. לרמז בזה שצריכין לזוז ממקומם ולהתקדם יותר ברוחניות בפנימיות הלב. ובזה ניתן לפ' דברי רש"י כאן [בדרך רמז], דהוקשה לרש"י למה באמת לא נתקבל תפלתם. וע"ז תירץ רש"י לפי שתפסו אומנות אבותם בידם, ר"ל שהיה התפילה באופן של מלומדה שכך היו רגילים מבית אבותם שצריך להתפלל. והיה חסר הלב והרצון להתקרב יותר להד' ית' ורחמנא לבא בעי, לכן לא נתקבל צעקתם, כי המבוקש היה שיתבוננו בתכלית זו הצרה של רדיפת

המצרים, שהוא בא לקרב אותם יותר להד' ית', ותהיה התפילה באופן הראוי לזה הענין, ולא רק כדי להיפטר מהצרה.

ובזה יל"פ מה שאמר הכתוב "ויאמר משה אל העם אל תיראו התייצבו וראו את ישועת ד' אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם." וצ"ב האריכות מה שהזכיר כי אשר ראיתם את מצרים היום וגו', וי"ל דהביאור הוא כך: שפירש להם משה רבינו דזהו כל הסיבה שראיתם את מצרים היום, בכדי שתחזקו א"ע באמונה בהד' ית', ועי"ז לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. כלומר שזה היה כל הסיבה ששלח הד' ית' זה הצרה שירדפו אחריהם המצרים בכדי להעמידם בנסיון, כדי שעי"ז יהיה להם הזדמנות להתחזק באמונה, ולהתקרב להד' ית' אשר עי"ז יזכו לישועת עולמים. דכדי לזכות בגאולה עולמית שלא יוסיפו לראותם עוד, הוצרכו לעמוד בנסיון זה. שלא יפחדו מהמצרים אלא יבטחו בהד' ית' ויסמכו עליו. וכל זמן שלא הגיעו לזה התכלית לא היו יכולים להגאל עדיין. שהרי כל תכלית יצ"מ היה כדי שיהיו עבדים להד' ית' ויסמכו עליו. אבל אם הם עדיין מפחדים מפרעה והמצרים הרי לא הגיעו עדין להתכלית ואיך יוכלו להגאל.

וצריך לדעת שכן הוא ג"כ בכל צרה, שהתכלית של הצרה (חוץ ממה שצריך לפשפש במעשיו יש בה עוד ענין והוא) שעי"י שיעמוד בנסיון ויתחזק באמונה יגאל עי"ז מהצרה, בבחי' "אשר ראיתם את מצרים" (הוא בכדי ש) "לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם" ויתעלה ויתקרב יותר לד' ית', אבל אם אינו מבין שזהו התכלית אז הוא נופל לתוך הצרה ומתרחק יותר. וזה כלל בכל הצרות וידוע בספה"ק בכל מקום שנזכר מצרים הם מפרשים אותה תמיד גם מלשון מיצר וצרה, שבכל מיצר שהוא צער ודוחק וצרה, ולפ"ז יתפרש גם כאן בד"ז הרמז בפסוק שכתוב בים סוף עד"ז הכל בכדי שלא תוסיפון לראותם עוד עד עולם, דהיינו בכדי שיהיה נגאל יותר שיגיע לתיקון ולא יצטרך להפגש יותר בזה המיצר.

אות ב'

ולאור כל האמור נוסף לבאר מה שהיה עליהם קטרוג הללו עע"ז והללו, ע"ד שכ' במאור עינים (פ' שמות) שלא מדובר בע"ז ממש רק בדקות היה איזה בחינה של חוסר אמונה. וע"פ דרכו יש לומר הביאור בזה כך, דהנה יש ב' דרגות באמונה, דרגה ראשונה הוא מה שיש לכל בני"ע בעומק נקודת לבם וכמו שנקראים בני"ע מאמינים בני מאמינים כי זה כבר נשרש ונטוע בלבם מירושת האבה"ק ונתחזק ביותר במעמד הר סיני.

וכמש"כ הרמב"ם (באגרת תימן ...) שכל מי שעמדו רגליו על הר סיני נשאר באמונתו ואינו נעשה כופר ומי שאינו מאמין ה"ז סימן שלא עמדו רגליו על הר סיני ונשמתו אינו מזרע ישראל ע"ש דבה"ק.

והכונה בזה הוא על אמונה בלב שיש בורא עולם והוא

המנהיג ומחיה את כל בכל עת וכל רגע, וזהו דרגא א), אמנם יש גם דרגא ב) שעלינו להגיע גם אליה והוא שיהיה האדם דבוק תמיד בהאמונה ולא ישכח מזה כלל ויחיה עם האמונה ובטחון בד' בכל עת ורגע (ועל זה כתוב "וצדיק באמונתו יחיה") ועי"ז נעשה אמונתו בתוך טבעו מוחשית אצלו, ואדם כזה לא יתפעל ולא יתבהל בשעת צרה וסכנה מכיון שהוא מאמין במוחש שהכל תלוי בידי שמים ומה שד' ירצה הוא שיהיה ולא אחרת ועל כן אינו נבהל מהטבע ואפילו כשחרב מונחת על צוארו לא יתבהל אלא יתפלל בהרגעה ויסמוך על ד' שמה שהטוב בעיני ד' בעבורו הוא מה שיעשה ואין עליו לדאוג יותר ממה שלהתפלל וחוץ מזה יבטח בד'. ולדרגא הב) הנזכר אין האדם מגיע אליה וקונה אותה אלא על ידי השקעת עבודה רצופה ובלי זה לא יוכל האדם להיות (מעצמו) בדרגה זו וכמו שיש לראות בחוש שרוב מהמון העם לא השיגוה עדיין ואע"פ שמאמינים בשלימות שהכל תלוי רק ביד ד', עכ"ז בעת צרה מאבדים עשתונותיהם והוא שוכח שהכל הוא מהד' ית' והכל תלוי בידו. וזה מפני שאין האמונה מושרשת עדיין מספיק בלבו ואינם חיים עם זה כנזכר, משא"כ כאשר אדם מושרש אצלו האמונה בחוזק כמו שצריך והוא זוכר את הד' ית' בכל עת והוא חי עם האמונה ונעשית מוחשית אצלו אין חילוק אצלו בין שעת צרה לבין שלא בשעת צרה, ואינו מאבד עשתונותיו, בשום פעם ובכל עת צרה הרי הוא בוטח בד' ית' ותמיד הוא רואה לפניו את הד' ית' וגודל חסדיו וכמש"כ ד' לי לא אירא.

היוצא מהאמור שבעת צרה אז הוא שעת המבחן שיוכל אדם להכיר באמת עד היכן האמונה שלו שלימה. כי מי שיש לו באמת אמונה, כלומר שהשיבו אל הלב ולא נשאר רק בשכל, הוא אינו מודאג ולא מתוח גם בעת צרה, שהרי הוא נמצא ביד ד' כמקודם ואין לו ממה לפחד. וכן כשמגיע שעת נסיון כגון שהולך לאיזה רופא או אצל איזה סוחר או לאיזה משפט וכדו', שבדר"כ אדם עושה כל מיני פעולות שימצא חן אצל השני, אז ג"כ יכול לבחון איך האמונה שלו והיינו אם שם בטחונו בבשר ודם ובבשר זרועו ובחריצות ההשתדלות, ומכש"כ שאם בעת השתדלו ה"ה אז מוותר על איזה ענינים של אידשקייט (יהדות) עם התירים קלושים וכל מיני קולות הכל בכדי למצוא חן. הרי מוכיח שחסר לו באמונה. ושנדמה לו שבאמת הענין תלוי ביד אותו אדם הסוחר או הרופא, ונשכח ממנו האמת האמיתי שהכל תלוי ביד הד' ית', ועי"ז הוא נכנס ח"ו בגדר עובד ע"ז. שהרי הוא עובד את חבירו ותולה הכל בהסיבה והוא שוכח שהד' ית' מסובב כל הסיבות.

ואע"פ שמצוה עלינו לעשות השתדלות בדרך הטבע וכמו שאחז"ל אין סומכין על הנס, בכ"ז על האדם להאמין שאין הצלחה תלוי כלל בהשתדלות ובחריצותו אלא שזה אנו עושים רק בכדי לקיים מצות השתדלות שכך הוא רצונו ית' שכל דבר בעוה"ז יהיה מלוּבש בלבוש של דרך הטבע בכדי לנסותינו בזה אם נשים בטחונינו ואמונתנו בה או אך ורק

בכל שעה עם לימוד שיעורין כסדרן, וכתוב גם שם שאסור לעבור עליו רגע א' בביטול תורה והעתקתיו כאן בכדי לראות איזה עבודה השקיעו הגדולים וצדיקים חס שבודרינו מקרוב לזמנינו, ושמעתי שכך היה מסודר בכל רגע מהיום עם סדר וחשבון מלא על כל דבר ודבר עם המורה שעות, וככה גדלו והגיעו לגדולות, ואיך ירדו המושגים היום שרוצים להגיע בלי שום השקעת עמל. ע"כ הוספת המעתיק.

¹ וכמבואר בספה"ק (מ ק ר ה ו ק) שישנם נשמות מהערב רב ומעמלק שנתערבו לתוך בני"ע.

² ולהגות בספרי אמונה ולחשוב ולהתבונן על זה בתמידות עד שיהיה נקבע בלבו ונקלט בדמו.

[הוספת המעתיק ושמעתי על הגה"צ ר' בנימין רבינאוויטש זצ"ל שמצאו בפנקסו שכתב לעצמו סדר היום כשהיה בגיל כ"ד שנה וא' מסדריו בכל יום היה לחשוב שעה על האמונה וצחי שעה על יראה וזה חוץ ממה שהיה יומו ממולא

אלא הכונה שבעת צרה אני לא מבקש על הצרה בגלל שאני רוצה להפטר מן הצרה, אלא אקראך – אני קורא אותך ואת קרבתך שתשפיע אלי כדי שאהיה קרוב אליך כי אני מבין שצריך להתקרב אליך יותר, ושזה סיבת כל הצרה. וממילא כשמתקרב אל ד' מתבטל כל הצרה.

וזה היה הקטרוג הללו והללו וכו' אע"פ שבנ"י היו באמת רחוקים מע"ז (ובל"ז לא היו יוצאים ממצרים כלל וכמ"ש (לעיל י"ב כ"א) משכו וקחו לכם וגו' ופרשו חז"ל משכו ידיכם מעבודה זרה) אלא הכונה על שעדיין נחשב להם שמץ ע"ז מה שעכשיו בעת צרה שראו מצרים נוסע אחריהם נכנסו בפחד עד שצעקו המבלי אין קברים במצרים וגו', ועל זה היה להם לצעוק אל ד' לצאת גם מבחינה זו של ע"ז ולהגיע לאמונה השלימה הנדרשת בכדי שיזכו לקבה"ת שהיא תכלית כל היציאה ממצרים כמ"ש ולקחתי אתכם לי לעם.

אות ג'

והנה כשמופיע לאדם צרה ח"ו אם הוא לא רואה דרך לצאת אז בקל הוא מתקרב להד' ית'. כי ע"י הצרה החומר נכנע ואז מתגלה הרצון הפנימי להתקרב להד' ית', וכמ"ש תשב אנוש עד דכא ופי' חז"ל עד דכדוכה של נפש. שע"ז האדם נכנע ומתעורר לתשובה. כי באמת האמונה נטועה וטמונה בלב כל יהודי, אלא שהחומר העכור המונח על הלב מכסהו וע"כ לפעמים אין האדם מרגישו, אבל ע"י יסורים נשבר הכיסוי והחומר שעל הלב ואז קל מאד לגלות את פנימיות הלב. ע"ד שכתב הרמב"ם (פ"ב גירושין ה"כ) לגבי כפייה לגירושין שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני, דע"י הכפייה מתגלה הרצון הפנימי שהיה מוסתר בתוך עומק הלב כמ"כ הוא ג"כ לגבי כלליות האמונה.

וזהו כל מטרת הצרה והיסורים שהאדם סובל בכדי שע"ז יתעורר ויתקרב אל ד'. אבל כאשר אדם חושב שיש לו תחבולות להנצל אם הוא סומך על דרכי הטבע ושוכח את הד' ית' שהוא מסבב כל הסיבות, אז הוא מתרחק מהד' ית' ולא מגיע להמטרה. ובמקום שיתקרב יותר להד' ית' הוא הולך ומתרחק, ע"י שמנסה תחבולות שונות ומשונות ובוטח בדרכי הטבע ושוכח את האמת שהכל נשלח מהד' ית' וצריך לפנות אליו.

ועד"ז מפ' הריז'נר צוק"ל הפ' בתהלים (יג) "עד אנה ד' תשכחני נצח עד אנה תסתיר פניך ממני", שהפסוק עצמו משיב ע"ז הקושיא בסיפא דקרא עד אנה אשית עצות בנפשי. כלומר כ"ז שהאדם משית עצות בנפשו ועדיין לא מרגיש שצריך לפנות להד' ית' אז הד' ית' מסתיר פניו ממנו. וברגע שיפסיק לשית עצות בנפשו ויכנע ויתפלל מכל הלב להד' ית' אז יתקבל תפילתו.

ובזה אמרנו לבאר בס"ד תחילת הפרשה "ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלוקים פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבו מצרימה. ויסב אלוקים דרך המדבר ים סוף וחמשים עלו בני מארץ מצרים". ומפרש"י וחמשים שעלו מזוינים בכלי זיין, וצ"ב מה שייך לכאן מה שעלו חמושים מארץ מצרים ומה השייכות לפסוק שלפנ"ז. וברש"י ישן הוסיף שלא נכתב כי אם לשבר את האוזן שלא תתמה במלחמת עמלק וסיחון ועוג ומדין מהיכן היו להם כלי זיין לזה אמרו שעלו עם כלי זיין ממצרים. אבל עדיין צ"ב למה ראה הכתוב לפרש זה כאן דווקא ומהו השייכות לפסוקים שלפנ"ז.

בד' ית', ובזה אנו נבחנים תמיד לראות אם אנו נכנסו לשער האמונה ולמצוה ראשונה מהתרי"ג המצוות והוא גם השער לכל שאר המצוות שערך כל המצוות וכמו"כ ערך כל האדם נמדד ונקבע לפי דרגתו באמונה ובזכות זה יזכה לחיות בחיי נצח לעת"ל ועל זה כתוב וצדיק באמונתו יחיה (וכמו שמצינו בחז"ל שכשכתוב בתורה חיים בשכר מצוה הכונה לחיי עוה"ב) ובזה יש לפרש פסוק בב' אנפי יחד זא"ז בד"ז שהפסוק אומר, מי הוא זה שנקרא צדיק, זה מי שבאמונתו יחיה כנ"ל דהיינו שהוא חי עם אמונתו כנזכר, ועוד משמעו שבזכות זה יזכה לחיים נצחיים לעוה"ב.

ובאמת אדם שמתבונן ורואה כמה נפלאות עושה עמו הד' ית' בכל שעה, שהד' ית' נוצר נפשו בכל רגע, שהרי גוף האדם מורכב מל"כ הרבה חלקים, פלאי פלאים. ואם אדם היה רואה איך פועל גוף האדם - מחזור הדם, כלי הדם, ומערכת העצבים וכד' וכד', היה רואה איך שבכל רגע האדם זקוק לנסים שהכל יפעל במדוייק על חוט השערה. ואם משהו קטן לא יעבוד כדבעי אז מיד האדם נמצא בסכנה, וזה ממש נסי נסים איך האדם חי. וכמו שאמרו חז"ל על כל נשימה ונשימה תהלל קה. שאדם מחוייב להודות להד' ית' על כל רגע שהוא חי. א"כ הוא יכול לראות מזה כל הזמן איך שהד' ית' מתחסד עמו, ועושה עמו נפלאות.

לכן מובא בחז"ל שחסידים ואנשי מעשה היו מביאים בכל יום קרבן תודה, לפי שהם הרגישו שכל רגע הד' ית' עושה עמהם נסים. וכמו"כ תקנו לומר בכל יום מזמור לתודה שזה במקום קרבן תודה. וכן אנו אומרים בתפילה על נסיד ונפלאותיך שבכל עת. וכשאדם מתבונן בזה ובכל עת הוא זוכר את הד' ית' שהוא משגיח עליו ומתחסד עמו אז אין הוא דואג ומפחד בעת צרה. כי אינו מרגיש כל כך ההבדל משאר הזמנים, ואינו רחוק מלבו שהד' ית' יעשה לו נסים ויושיע לו, שהרי הוא רואה כל יום איך שהד' ית' עושה עמו נסים וישועות.

ובזה יבואר כל הענין של קריעת י"ס, שאע"פ שכלל ישראל כבר היה להם אמונה קודם לכן. ע"י שראו הנסים והנפלאות שנעשו במצרים, וגם כ' במורא גדול זה גילוי שכינה שהיה בזמן מכת בכורות. מ"מ עדיין לא הגיעו למדרגה שיוכלו להחזיק באמונה גם בשעת צרה. עד כדי כך שהיו כאלו שכשראו המצרים רודפים אחריהם אמרו נלכה ונשובה מצרימה. ואמנם היו כאלה שצעקו להד' ית' [כמ"ש"כ ברמב"ן שהיה כתות כתות] אבל גם זה לא היה במדריגה הנכונה ולכן לא נתקבל תפילתם, מפני שצעקו רק להפטר מן הצרה ולא בכדי להתקרב אל ד' יותר. ולכן אמר הקב"ה מה תצעק אלי לפי שהיה חפץ שיהא תפילה בצורה אחרת ממה שהתפללו.

אמנם לאחר שהשיב הד' ית' ואמר דבר אל בני ויסעו לימד אותם דעת שאין להם לפחד בעת צרה, אלא צריכים הם לסמוך עליו יתברך שמו וע"ז יוושעו. ובזה מבואר הכתוב "ויאמינו בד' ובמשה עבדו" דהכוונה על המחשת האמונה באופן שאפילו בעת צרה יפעל אצלם, שלזה הגיעו בקריעת ים סוף, שבאותה שעה למדו לחיות באמונה ובטחון אפילו בשעה קשה, כשהשונאים מקיפים מצד זה והם מצד השני ואין להיכן לפנות. ועפ"י הנתבאר נראה לפרש מה שאמר דוד המלך ביום צרתי אקראך, ולכאורה היל"ל אקרא אליך שהרי הוא מבקש מהד' ית' וקורא אליו.

ובאבן עזרא כתב וטעם להזכיר הכתוב וחמושים דוקא במקום הזה, כי למעלה כתוב בראותם מלחמה, [ואמר] כי ביד רמה יצאו בכלי מלחמה ולא כמו עבדים בורחים עכ"ל. ועדיין צ"ב דא"כ הפסוק סותר א"ע דמפרש שהיה חמושים בכלי זיין ומוכנים למלחמה, וא"כ למה אמר פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבו מצרים, הרי מה שיצאו חמושים זה נתינת טעם שלא יפחדו.

ונראה לפ' בדרך רמז עפ"י האמור שכל המסך המבדיל בין האדם ליוצרו הוא החומר דהיינו הגוף, וכמש"כ שמנת עבית כשית ויטוש אלוה עשהו. שהחומר מכסה על הרצון הפנימי אבל בשעת צרה, בשעה שאדם רואה שאין לו שום דרך להנצל בדרכי הטבע אז החומר נכנע ומתגלה הנקודה הפנימית שיש בלב כ"א מישראל [וכמאמר חז"ל (ברכות יז' א') גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה].

וא"כ י"ל שאילו לא היו חמושים בכלי זיין אז לא היה סכנה כשיראו מלחמה ישובו מצרימה, דמכיון שלא יהיה להם אפשרות להשען על דרכי הטבע אז ממילא יכנעו מיד ויפנו להד' ית' ואין חשש שיעיזו למרוד ולחזור למצרים. אבל מפני שעלו חמושים עם כלי זיין א"כ יש חשש שכשיראו מלחמה יסמכו על כלי הזיין שבידם, ומכיון שיתחילו לסמוך על דרכי הטבע כבר יש חשש שישכחו מהד' ית', ועי"ז יגיעו למחשבה כזו לחזור למצרים שכשיראו שלא יכולים לנצח, אז יכנעו למצרים להיות להם עבדים כפי שנהוג במלחמה. דמאחר ויהיו שקועים בדרכי הטבע יש חשש שישכחו להתפלל להד' ית' ויכניעו עצמם להמצריים.

וזה לימוד גדול שבעת צרה צריך אדם לפנות מיד להד' ית', ולזכור שהכל סיבב ההשגחה העליונה והכל תלוי בידו. וכל התחבולות שהוא צריך לעשות הוא רק כמעשה קוף, שזהו מגזירת עליון שצריך לעשות השתדלות, ולא לסמוך ח"ו בדרכי הטבע. ומעולם היה הדרך של כל יהודי בעת צרה שדבר ראשון הוא פונה להד' ית' ומתחנן על נפשו בעומק הלב, ורק אח"כ עושה ג"כ השתדלות, אבל לא שזה יהיה הדבר האחרון לאחר שכבר ניסה כל מיני דרכים שונים בדרכי הטבע וכלו כל הקיצים, אשר באופן כזה אדם רחוק מאוד מאמונה.. וזה הערה עצומה למתבונן.

וע"פ המבואר כאן ילה"ב דבר הצריך מאוד ביאור והוא מצות אנכי ד' אלקיך וגו' שהתלבטו בה הראשונים שיש מהראשונים שסוברים שמצות אנכי ד' גו' היא מצות האמונה והיא הראשונה מהתרי"ג מצות שניתן לנו במ"ת וכ"ה שיטת הרמב"ם במנין המצות וכן נקטינן אנו, אמנם יש מהראשונים שסוברים שאין מצות האמונה נחשבת ממנין התרי"ג מצות שניתנו במ"ת כי האמונה היה מוכרח שיהיה להם כבר לפני זה כי א"א לחייב את האמונה למי שאינו מאמין כלל שהרי גם לזה לא יאמין ולא יקבל, ועל כן בע"כ שכבר יהיה האדם מאמין לפני שהוא עומד לקבל את התורה"ק ותרי"ג מצותיה, ועל כן הרי זו חוץ מהתרי"ג והוא מלפניהם והקדמה לכל התרי"ג מצות וקבה"ת, ע"כ. והנה לפי שיטת הרמב"ם (שכן נקטינן) שמונה מצות האמונה מהתרי"ג מצות, לא מבואר מה הוא התשובה על טענתם של שאר הראשונים (וכבר נתבאר אצלנו בכמה אנפי).

ולפי האמור י"ל שזה הוא מה שנתחדש במצוה זו של אנכי ד' אלקיך שהוא מצות האמונה והיינו שלא יסתפק האדם

באמונה הרגילה הנ"ל אלא שחייב האדם לעבוד על שיגיע לדרגא הב' שיחדיר האמונה בדמו ובכל אבריו עד שיחיה אתה ושזה ישפיע על טבעו והרגשיו שלא יתרגש ולא יהיה נעשה מבוהל משום צרה וכדו' וכמו שנתבאר שיהיה האמונה חדור תוך לבו ויחיה תמיד עם האמונה עד שתהיה מוחשת וזה רמוז בלשון ד' "אלקיך" ל' יחיד כלומר שיהיה ניכר ובולט על כל א' וא' בפרטיות ששם ד' נקרא עליו ע"י שיראו איך הוא לא מתבהל בכל עת צרה ח"ו ומתחזק באמונתו וכנ"ל, וכמו שמצינו גם אצל יוסף הצדיק עי"ז שהכירו כולם שד' אתו וכל אשר הוא עושה ד' מצליח בידו.

וזה מה שהשיגו עתה בקריעת י"ס ע"י ראיית היד הגדולה ולכן אמרו זה קלי כלומר הצביעו על מה שהשיגו וראו עתה ואמרו "ואנוהו" אעשה לו דירה (וכמו שמביא רש"י מהתרגום מלשון נוה כלומר דירה) דהיינו שאעשה לו דירה קבועה בלבי והיינו כנ"ל.

ואע"פ שכבר השיגו דרגא זו בקריעת י"ס לפני מ"ת כמבואר כאן בכ"ז לא נעשה עדיין דבר קנין בלבם מכיון שהגיע להם באתדל"ע ועל כן אמרו "ואנוהו" כמו שנתפרש והיינו שקבלו ע"ע להשקיע בזה העבודה הנצרכת בכדי שיהיה נעשה קנוי להם, ואמנם בכ"ז עדיין היה בגדר אינו מצוה ועושה ועל כן בא הציווי במצות אנכי וגו' להיותם מצווים ועושים בזה כמו שאר כל התרי"ג מצות ושעלינו ועל כאו"א עד סוף כל הדורות להשקיע תמיד עבודה בזה להגיע לדרגא זו וזה מה שמצות אנכי באה לחייב אותנו ובזכות זה נזכה לזה קלי ואנוהו בעגלא ובזמ"ק בב"א.

אות ד'

ואמרו חז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת "וצדיק באמונתו יחיה". גילה בזה שכל התורה כולה תלוי באנכי ד' אלוקיך, שביזה נכלל כל התורה כולה. כי מי שי"ל אמונה חזקה כבר ממילא יגיע לקיום כל התורה. כי כל הנסיונות מתקטנים ומתרככים בשעה שהאדם חזק באמונה. אדם לא יגנוב ולא ישקר בשביל להשיג שום דבר אם נכון לבו בטוח בד'. וכן בשאר המדות. ומובא בשם הרוזיני'ר זצוק"ל שצדיק באמונתו יחיה נאמר בעיקר על דורות האחרונים בעיקבתא דמשיחא, שיהיה אז נסיונות גדולים שלא יוכלו להחזיק מעמד אלא ע"י חיזוק באמונה, ואפי' מי שהוא בבחי' צדיק יצטרך לחזק א"ע באמונה ורק עי"ז יוכל להחזיק מעמד.

ובתורה"ק יש כמה פעמים אזהרה על שכחת ד' וכן בפרשת עקב השמר לך פן תשכח את ד' אלוקיך וגו' פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת וגו' ורם לבבך ושכחת את ד' אלוקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים וגו'. ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. וזכרת את ד' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל וגו'. וכ' שם באוה"ח הק' וז"ל וזכרת את ה"א וגו' פי' שצריך לתת לבו על טובתו, כי מד' היתה לו, ודבר זה יעירוהו תמיד להכיר בוראו והשגחתו עליו, "ותחילת תחבולת יצר האדם הוא להשכיחו דבר זה ודרך זה יכנס לאבדו" עכ"ל. ובתרגום שם מפ' כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. שהד' ית' נתן לך העצות איך להצליח. כלומר שאין הצלחת האדם מפני חריצתו לעשות הצעד הנכון אלא מכיון שרצה ד' שיצליח נתן לו הרעיון הנכון. והבעש"ט הק' מפ' מאמר חז"ל כל הכועס כאילו עובד ע"ז (מדרש הנעלם פט"ו. ועי' שבת קה' ע"ב) שזה כפשוטו ממש. שאם הוא כועס על חבירו הרי בע"כ

שהוא שוכח שהפלוני היה רק שליח מהד' ית' וכמ"ש דהמע"ה כשקללו שמעי (שמואל ב' ט"ז) ד' אמר לו קלל. וזה מוכיח ומורה על חסרון באמונה ושיש עדיין בלבו שמץ של ע"ז. ועל ענין זה צריך לעבוד שנים, שירגיל א"ע שכאשר השני הפריע לו או ציערו או הזיקו, יזכור מיד שהוא היה שליח של הד' ית'. גם צריך לזכור ולהחדיר תוך לבו מאוד שכל מה דעבד רחמנא לטב עביד, ובזה המחשבה צריך להרגיל את הגוף שההרגשים ג"כ ירגישו ויחיו עפ"יז.

נמצא שכל פעם שיש איזה נסיון של כעס, כגון שנעשה איזה דבר שלא כרצונו הר"י שעת מבחן על האמונה שלו, וגם הזדמנות להתחזק יותר באמונה. ובאמת גם כל המדות הרעות הם כתוצאה ממה שנדמה לו לאדם שהשני הוא זה שמפריע לו ונוטל את חלקו. ואז מתחיל קנאה ושנאה וכעס וכו'. אבל ברגע שאדם חי עם אמונה מיד מסתלק כל השנאה והתרעומת, כיון שהכל מהד' ית' לטובתו. ומתבטל ג"כ הקנאה כיון שאין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו אפי' כמלוא נימא. והוא האופן היחידי איך שהאדם יכול לשלוט על כל ההרגשים שלו ולקיים כאיש אחד בלב אחד, אך ורק ע"י חיזוק באמונה. והנה לפעמים שומעים אנשים מדברים שאמנם אני רחוק ברוחניות ממה שצריך להיות. ואינני במדרגה הנרצית אבל לכה"פ באמונה אני שלם. ואדם לא תופס לפעמים שהוא עדיין רחוק מאוד מאמונה. כי עיקר החיוב של אמונה הוא שיהיה יסודות האמונה מושרשים בכל לבו, ושיהיו קנויים לו כמציאות והרגשה חושית. וזה נקנה רק ע"י ריבוי ההתבוננות פעם אחר פעם וכדלקמן, ובעיקר בשעת נסיון להתגבר נגד הפחד ונגד הקנאה והכעס וכדומה. ובכבישת יצרו בזה ביחד עם ההתבוננות כנזכר, ע"י יקנה קנין בנפשו מדת האמונה והבטחון כראוי.

ולפי האמור האדם יכול לבחון א"ע הרבה פעמים היכן הוא עומד באמונה. האם באמת האמונה חדור בעצמותיו או כל דבר קטן מנענע אותו ומשכיח ממנו האמונה. ואדם צריך לבחון א"ע כסדר בכדי שידע ע"י להתקדם כל הזמן יותר ויותר בענין האמונה. וקל מאוד לבחון ענין זה כי רוב המכשולים נובע מחוסר אמונה. אם זה בין אדם לחבירו, או ברדיפת הממון, וכן הדיבור בביהמ"ד ובעת התפילה, הר"י מפני שלא מרגיש כלל שהוא מדבר לפני הד' ית', ושזה בית מקדש מעט, מקום להשראת השכינה וזה ג"כ מחוסר אמונה מוחשית, שאינו מרגיש שהקב"ה נמצא כאן עומד על ידו. אבל כאמור לעיל אמונה זה עבודה שנקנה ביגיעה ולא בידיעה בלבד.

אות ה'

יש אנשים שאינם שומרים תו"מ ואעפ"כ מדברים דיבורים של אמונה באמת ובתמימות כגון שפרנסה מד' והכל משמים וכד'. וגם הם מתפללים לפעמים לד'. ועכ"ז האמונה לא מחייב אותם כלל ולא משפיע עליהם יראת שמים בחיי היום יום. ויש בזה לימוד גדול לכא"א, שעצם הידיעה לא פועל על הגוף אא"כ אדם עובד ע"ע לשעבד את הגוף ולקבל ציווי השכל. ומקרא מלא דיבר הכתוב "וידעת היום והשבות אל לבבך" שזהו עיקר החיוב להשיב הדברים אל הלב, באופן שפועל על הרצון שבלב.

כי באמת טבע הגוף הוא כבהמה ממש. ובלי עבודה ויגיעה ההרגשים הבהמיים שולטים על האדם. וכדברי חז"ל (מדרש רבה ל"ד, י"א) שהרשעים יצה"ר שופטן והלב שולט על המוח.

ולכן אע"פ שיש לו בשכל ידיעת האמת. עכ"ז בפועל החומר הגס שולט עליו להתנהג היפך ממה שידוע לו בידיעה. והדוגמא לזה מילד קטן (שלא למד עדיין להסתיר כ"כ את הילוך מחשבותיו שאז ניתן לראות בעליל) שגם אחרי שהסבירו לו שלא כדאי לו לאכול מאכל פלוני, והוא גם הבין שזה יזיק לו, עכ"ז יחזור ויבקש אבל אני רוצה, כי יש לזה טעם טוב. הרי שאף על פי שהבין כבר בשכל שא"י טוב עבורו ואף מזיק לו, עכ"ז הגוף דורש את שלו. וכך גם אדם מבוגר אם לא חינך את הגוף שלו לציית לציווי השכל אז הגוף החומרי מושך אותו לצד הבהמי.

ובנוסף לכך בכדי שלא יפריע השכל להגוף בהנהגותיו, החומר מונע ממנו מלחשוב ברצינות על ענינים של אמונה ויראת ד' ואינו נותן לו לשקול את הדברים כראוי. ע"ד שאמר פרעה תכבד העבודה על האנשים וכו'. שהיה מתכוין שלא להניח להם רווח כלל לבלתי יתנו לב או ישימו עצה כנגדו. וכמ"ש ב המס"י בפ"ב שזהו אחת מתחבולות היצר להכביד עבודותו בתמידות על לבות בני"א בכדי שלא ישאר להם ריוח להתבונן על מעשיהם כי יודע הוא שאילולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים להנחם ממעשיהם והיתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי.

ולפעמים בכדי להתפשר עם החומר אדם מוצא לעצמו איזה הוראת היתר, מכיון שלא מתאים לו להרגיש שהוא מציינת לצד הבהמי שלו, ולכן כבר מוצא איזה תירוץ להצדיק את עצמו. ולדוגמא, אדם שמתחשק לו איזה אוכל, אבל הוא אכל כבר ואינו רעב, אז בשכל הוא מבין שיש לו לפרוש מזה המאכל, כמ"ש קדושים תהיו ופירשו חז"ל קדש עצמך במותר לך. דהיינו שאדם צריך לפרוש עצמו מן המותר לו בדבר שמיותר ואין לו צורך להגוף [וזה ג"כ מזיק לנפש, יעוין באוה"ח הק' (ויקרא כה' לז) עה"פ ובמרבית לא תתן אכלך]. אבל בכל זאת יש לו חשק לאותו המאכל, אז תיכף ומיד יצוץ לו בראשו איזה תירוץ שיש לו שום צורך בדבר. ובאופן כזה עושה פשרה בין הגוף לשכל. וכל הענין הזה נעשה במהירות הבזק. שהשכל ממציא איזה תירוץ במהירות גדולה כ"כ עד שהאדם לפעמים לא מרגיש בזה ולא שם לב לזה.

ואם אדם הולך בדרך זו ומתרגל לחיות עם שקרים מהסוג הזה, אז לבסוף השכל נהפך למשרת של הגוף, ומשרת את הצד הבהמי בנאמנות, וכל מה שהגוף רוצה ומתחשק לו, אז מיד השכל מחפש עצות ודרכים לקיים רצון הגוף באופן שיתאים כאילו גם עם השכל (עם הכשור) ע"י שמייצר איזה פלפול להתיר השרץ בק"נ טעמים. [בכדי להתיר לעצמו לחיות חיי בהמה בלי רגשי אשמה]. וכמ"ש"כ השוחד יעוור עיני חכמים שע"י הנגיעה של הגוף כבר לא מרגיש בעקמימיות השכל ולא שם לב שהמציא איזה סברא עקומה בכדי לילך אחר שרירות לבו.

וזהו הסיבה שאדם שאינו שומר תו"מ יכול לדבר דיבורי אמונה בחוזק וללא שום היסוס. מפני שהוא רגיל שזה הידיעה אין לו שום קשר להתנהגות שלו. ולכן קל לו לדבר דיבורים של אמונה שהרי הוא לא רואה בזה שום סתירה לדרכי החיים שלו. אבל אדם שהוא שומר תו"מ כבר הרגיל א"ע שצריך לחיות לפי מה שהשכל קובע, והוא רגיל לבקר א"ע ולהתבונן בדרכיו, ולכן יש לו התלבטות כשרוצה לדבר

על אמונה. כי כשחושב על עניני אמונה זה מחייב אותן, והוא מתחיל להרגיש שיש אצלו סתירות מיניה וביה, ושאינן הנהגותיו מותאמים להידיעות שיש לו, עד שלפעמים כתוצאה מכך נחלשת האמונה אצלו. כי החומר העכור מונע ומחליש את האמונה שלו כדי שלא יצטרך להרגיש עצמו אשם.

יודע המעשה מהגר"ח מבריסק זצ"ל באחד מתלמידי ישיבת וואלז'ין שיצא לתרבות רעה רח"ל, באחד הימים נזדמן הלה לישיבה ופגש בהגר"ח זצ"ל ששימש אז כראש ישיבה בוואלז'ין. פנה אליו הגר"ח ושאלו מה היתה הסיבה שגרמה לו לסור מדרך התורה, לעזוב באר מים חיים לחצוב בורות נשברים. והשיב שהיה לו הרבה ספיקות ושאלות בעניני אמונה". אמר לו הגר"ח בזה"ל "אשיב לך על כל שאלותיך בשאלה אחת" – תאמר לי – "מתי התעוררו במחשבותיך כל הקושיות לפני שטעמת טעם חטא או לאחר מכן" הודה הלה כי אמנם רק לאחר שעבר עבירה חמורה החל לבו נוקפו בשאלות. "אם כך, -המשיך הגר"ח אין אלו שאלות אלא תירוצים שחפשת לך לתרץ את מעשיך הרעים. ולהצדיק את עצמך על מה שהתקלקלת בטוח אני שאם תזכה להזדקן ולבא בימים, תאוותך ויצרך הרע יחלשו, ואז תווכח לדעת כי אין לך אפילו קושיה אחת, וא"כ כדאי לך לחזור כבר מעתה. שיחה קצרה זו עשתה עליו רושם וימים אחדים עברו וחזר בתשובה לילך בדרך האמת הצרופה.

וכך הוא המציאות שהאדם שאינו מקולקל ולא נוטה לקלקול בלבד לא מופיעים לו קושיות נגד האמת, וכמו"כ המחפש את האמת בלבד באמת ימצאנו ולא יהיה נעלם ממנו, ובזה יל"פ בפסוק (דברים ל יד) כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו, שאם המצוה הזאת (התורה) היא בלבבך באמת, כלומר שאתה רוצה בה בכל לבבך, ויהיה גם בפיך כלומר שתתפלל על זה, אזי בודאי יתגלה אליך הדרך להגיע אליה ולעשותו להוציאה מן הכח אל הפועל.

אבל כל זמן שלא זיכך האדם עדיין את החומר שלו, והוא רחוק עדיין מכל הענין של קבלת עול, לכן הוא מחפש דרכים לתרץ את עצמו. ומתעלם ממחשבות של אמונה בכדי שיוכל לחיות חיי שקר כפי רצון הגוף ומשיכת החומר. (ומ"מ היות ועמוק בלב כ"א יודע ומכיר את האמת, רק שהחומריות מכסהו ומונע ממנו לגלותו, לזה בעת צרה בשעה שהגוף נכנע והחומר מזדכך אז נשבר הכיסוי ומתגלה הפנימיות, ולכן אז מצוי שאדם מתחזק באמונה, ומשיב אל הלב את אותם ידיעות שהיו טמונים אצלו ורחוקים מהרגשותיו. וכמו שנתבאר לעיל באות ג']

נמצא שחופץ ממה שיש לאדם הידיעה בשכלו, יש לו כנגד זה חומר גס שאדם צריך ללחום אתו כמו שנלחמים עם בהמה וחיה. ובאמת כ"א כשהוא רואה אדם אחר שלא נוהג כשורה הוא מיד חש שפלוני מתנהג כבהמה. אבל כלפי עצמו אדם לא חי בהשקפה הזו שיש לו גוף בהמי. אלא הוא מתפלג ע"ע למה יש לו משיכה כזו ורצונות או מחשבות כאלו שאינם תואמים לו, ומחפש לעצמו תירוצים שונים. אבל הטעם האמיתי הוא שיש לנו גוף בהמי שמוכרחים ללחום אתו, אבל זהו המציאות, ובלי מלחמה ע"כ צד הבהמי שולט על האדם. וכמו שאומרים בתפילה ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל לבד הנשמה הטהורה. וזהו כל עבודת האדם בזה העולם ללחום עם הגוף וכל

תולדתיו, ולשעבד הגוף בקבלת עול מלכות שמים **ולאור** זה ברור שכדי לזכות לאמונה לא יספיק ידיעת השכל לבד. אלא צריך להפוך את האמונה לחלק ממהות החיים, וזה שייך רק ע"י זיכוך החומר, ע"י שירגיל א"ע להכניע את החומר ושלא יציית לרצונות הגוף פעם אחר פעם בתרגילים שונים. ואז ממילא יגבר השכל. וכמו שאמרו חז"ל (רבה ל"ד י"א) צדיקים לבם ברשותם דהיינו שהשליטו כח השכל על החומר. והרי אפילו בהמות ניתן לאלף אותם שיעשו פעולות שונות שלא כפי טבעם ע"י שמרגילים אותם בתחילה ע"י כפיה ולבסוף נעשה כהרגל, כ"ש וק"ו האדם שהוא נזר הבריאה ואשר נברא בעבור זה התכלית שישעבד את הגוף והחומר. בודאי ניתן לו הכח ע"י השכל והנשמה שיוכל לזכך את הגוף ולחיות חיים של אמונה ויראת ד'.

וכבר כתב הרמב"ם בשמונה פרקים (פ"ג) וז"ל אמרו הקדמונים כי יש לנפש בריאות וחולי כמו שיש לגוף בריאות וחולי, ובריאות הנפש היא שתהיה תכונתה ותכונת חלקיה, תכונות שתעשה בהן תדיר הטובות והפעולות הנאותות. וחליה הוא, שתהיה תכונתה ותכונת חלקיה תכונות שתעשה בהן תדיר הרעות והפעולות המזיקות עכ"ל ע"ש באורך. וכ"כ הרמב"ם בספר יד החזקה בהל' מדע [פ"ב ה"א] וז"ל חולי הגוף טועמים המר מתוק והמתוק מר וכו' כך בני אדם שנפשותיהם חולות מתאווים ואוהבים הדעות הרעות ושונאים הדרך הטובה, ומתעצלים ללכת בה, והיא כבדה עליהם למאוד לפי חליים. וכן ישעיהו אמר באנשים הללו הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע וגו' ועליהם נאמר העוזבים ארחות יושר ללכת בדרכי חושך עכ"ל.

[וכ"כ הר"ן בדרשות בדרוש העשירי וז"ל וכאשר כח המישוש ירא מלהתקרב אל האש מפני שהוא היפך טבעו, כך השכל ירא מלעבור מצות ד' מפני שטבעו שופט שראוי לימשך אחר מצותו כו'. וכשתהיה הנפש יותר בריאה ויותר שלימה תתחזק היראה בה מזה הצד, ולכן ראוי שישמח האדם מאוד כשימצא בנפשו זאת היראה וזאת ההתפעלות, כי כפי מה שימצאנו בנפשו יותר נוכל להכיר שנפשו יותר בריאה ושלימה, והוא מה שאמר הכתוב וגילו ברעדה [-שיש לשמוח בזה שתמצאו נפשכם ירא את ד'] וכו'. כאשר תאמר כי שלימות האדם שיפחד מהקריב ידו אל האש ואם לא יפחד מזה הוא [-לא' משני סיבות] אם לערבוב שכלו, ואם לביטול חוש ידו, וכאשר יפחד ממנו [-מן האש] מורה על שלימות ובריאות שניהם - ר"ל בריאות השכל והחוש. כן הירא מהד' ית' והירא מעבור על דבריו מורה על שלימות הנפש ובריאות השכל. עכ"ל הר"ן]

וכמו שבמחלות הגוף ידוע שיש סוג מחלה שאדם לא שולט על הגוף ומרגיש ממש מוכרח לעשות דברים משונים ומסוכנים. ואדם כזה נמצא בסכנה גדולה מאוד, וזקוק לקחת תרופות חזקות. כך גם בחולי הנפש יש שאדם נמשך אחר רצונות הגוף והוא בסכנה רוחנית עצומה אם לא יחפש מזרז לנפשו.

אות ו'

וכעת נבאר מה הם הדרכים לקנות את האמונה באופן שיחקוק ויחדור לתוך הלב בכדי שיחיה עפ"ז ולא ישאר רק בשכל.

ראשית כל ע"י מחשבה תמידית. שיחשוב ע"ז כסדר ולאט

ב"פ"ך [ע"י דיבור] ו"בלבבך" [ריבוי המחשבה] "לעשותו" שע"י מתעורר הכח הפנימי שטמון בלב כל בן ישראל. וש"ר שבע"ז כתב באבן עזרא (שמות לא' יח) שכ' דאנשים טועים ויחשבו כי המעשה עיקר, ואיננו, רק הלבב והמעשה, והלבב והלשון להרגיל, וכן כתוב בפ"ך ובלבבך לעשותו. וקדמוננו אמרו (סנהדרין ו' ע"ב) רחמנא לבא בעי. ושורש כל המצות עד שיאהב את ד' בכל נפשו וידבק בו ע"כ].

ולסיכום ביארנו שצריך: **א.** להתרגל לחשוב מחשבות של אמונה. **ב.** להרבות בדיבור על זה. וגודל התועלת שיש בזה הוא מכמה סיבות:

א. שמוציא את השלילי, שבדר"כ אדם מלא במחשבות הפכיות שמכסים על האמונה, ובכדי לבטל את כל אותם מחשבות שליליות ההכרח להרגיל במחשבות של אמונה, שע"י יתנקה מהמחשבות הרעות שנשרשו בלבו, וע"י ביטול הרבות מחשבות בלב איש יתקיים בלבו עצת ד'. וכן הדיבור בעניני אמונה מבטל ומוציא הדיבור ההפכי מה שאדם מדבר דיבורים שסותרים לאמונה כגון שנותן אימון בכח הטבע וכד'.

ב. באופן חיובי, שע"י ריבוי המחשבה פועל על הלב, כי אותם מחשבות שמקיפות את האדם וממלאים את לבו הם אלו שכובשים את לבו. וכן יש בכח הדיבור לחזק את האמונה, והיינו אם הוא מדבר מתוך רצון להתחזק בזה.

ג. באופן סגולי, שמכל דיבור של קדושה נברא מלאך שמסייע לאדם. [הנקרא אור מקיף] ואפילו במחשבה כבר כתב הנפה"ח שע"י מחשבה טובה כבר נשפע כח רוחני שמסייע לאדם לקיים המצוה. וכן מבואר בספה"ק שיש בכל מחשבה קומה שלימה, הרי שגם במחשבה יש כח רוחני וזה מסייע לאדם באופן סגולי. [וכהיום מכירים חכמי המדע שבמציאות נוצר מכל מחשבה הבל מסויים שמתפשט באויר. הרי שגם לפי דרכי הטבע ניתן להוכיח שנוצר איזה מציאות ע"י המחשבה.] נוסף לכך, צריך להתרגל לחיות עפ"י האמונה, והכונה שיתחזק בשעת נסיון, דע"י כל נסיון שהוא עומד בו קנה קנין נוסף. כי בזמן הנסיון אז הוא ההזדמנות לקנות הדבר בקנין של ממש.

וכך זה ג"כ בכל דבר רוחני, ולדוגמא הענין של אחדות, הרי כל זמן שאף א' לא מציק לו ואין לו נסיון, קל מאוד לחיות בשלום עם כולם. אבל כאשר יש לו איזה סכסוך והוא מתגבר ועומד בנסיון שלא לשנוא את השני, אז הוא כובש את הקליפה של פירוד, וקונה בנפשו קנין של אחדות. וכן בענין האמונה אם בעת צרה הוא פונה מיד אל ה' ית' ואינו סומך על דרכי הטבע אלא הוא סומך על ה' ית' ואינו נמצא במתח ודאגה, אז בזה הוא קונה קנין ביסודות האמונה.

וה"ה בשעת נסיון ולדוגמא בשעה שהוא הולך לרופא ישנן ויחזור וישנן בפה מלא שהרופא הוא רק שליח והכל ביד ד', ויתפלל שיהא רופא זה השליח שיבוא לו רפואה שלימה מן השמים על ידו. ע"ד שאמרו חז"ל (ע"ז כה' א') יסורין בשעה שמשגרין אותם על האדם משביעין אותם שלא תלכו אלא ביום פלוני. ולא תצאו אלא ביום פלוני, ובשעה פלונית, ועל ידי פלוני, ועל ידי סם פלוני. ואם אדם לא ישנן כן לעצמו, אז באופן טבעי האדם מושפע מדרכי הטבע ונמשך לסמוך ח"ו על הרופא ודרכי רפואתו. וצריך לדעת שבשעה שהד' ית' מביא נסיון לאדם אז בהכרח שיש לו אז את הכח לעמוד בו. ואה"נ אם אדם מכניס א"ע לידי נסיון הוא בסכנה. אבל

לאט יחדור יותר ויותר לתוך הלב. דבהיות ובאמת נטוע הדבר בעומק הלב של יהודי לכן יספיק המחשבה בלבד לגלותו. שע"י יהא בבחינת עומד מרובה משני צדדין שמבטל את הפרוץ והיינו שיתאחד המחשבה עם מה שנמצא בעומק הלב ויבטל חומר הגוף שמעכב. והרי כמו שרואים אפי' כל מחשבה של שטות שעובר על לבו של האדם הרי הוא משפיע על האדם אפי' בע"כ, מזה יש ללמוד ולהבין כמ"כ ומכש"כ מחשבה של רוחניות מזה נמצא בעומק הלב. שהרי כל בן ישראל מחונן באמונה בעומק הלב. ולכן הדברים האלו קרובים אליו מאוד, א"כ וודאי שישפיע עליו מאוד, ועוד כפי הידוע שמדה טובה מרובה ועל כן עליו רק לעשות השתדלות כדי לעורר ולהוציא מן הכח אל הפועל מה שטמון בקרבו. אבל הידיעה לבד לא פועל על הלב אא"כ חוזר ומשנן ע"ז שוב ושוב עד שחודר לתוך חדרי הלב.

ומשום כך צריך להרגיל את המחשבה לראות כל דבר במבט של אמונה. שהראש והמח יהיה מלא במחשבות פשוטות של אמונה. בדברים קלים ופשוטים שלא דורשים מאמץ. כי מחשבות שאדם חושב בנוחיות וקלות נקלטות הרבה יותר חזק ממחשבות שבאים ע"י מאמץ וכובד - כי כח המחשבה הוא כח עדין ואינו סובל התאמצות ותקיפות. וע"י ריבוי המחשבות לאט לאט ישפיע גם על ההרגשים.

גם צריך להרבות בדיבורים של אמונה, וכפי שידוע מהח"ח שהיה לו קביעות והיה מדבר לעצמו עניני שכר ועונש. לפי שהדיבור משפיע על הלב יותר ממחשבה. וכן ידוע הפי' על הפסוק אבדה אמונה נכרתה מפייהם, שלכן נאבד האמונה כי הפסיקו לדבר דיבורים של אמונה. וכן ידוע הביאור עה"פ האמנתי כי אדבר, שע"י הדיבור שמדבר דיבורים של אמונה ע"י זוכים לאמונה.

[ודוקא בענין יצי"מ שהוא יסוד האמונה אנו מוצאים שאפילו כולנו חכמים כולנו נבונים מצוה עלינו לספר ביצי"מ, ואפי' חכם צריך לשאול מה נשתנה כמו שנפסק ברמב"ם ובש"ע, לפי שגם הוא צריך לחזור ולשנן הדברים הפשוטים בדרך סיפור, וכל יום אנו מצווים להזכיר יצי"מ כדי לחזור ולשנן יסודות האמונה. והחזו"א זצק"ל אמר לראצ"ט טורצין זצ"ל בבחרותו שהעצה לחיזוק אמונה הוא שיתרגל לדבר עם הד' ית' על כל צעד ושעל, לבקש ממנו כשיש לו איזה צורך אפי' דבר קטן, ולהודות לו אח"כ, והוסיף החזו"א ופירש לדוגמא, אם דרושות לך נעליים חדשות, עמוד בפינת החדר ואמור "רבש"ע ראה נא את נעלי הקרועות והמצא לי כסף לקנות נעליים חדשות". כך בכל דבר שהנך זקוק לו בקש מהקב"ה. ע"י תרגיל א"ע להכיר ולהרגיש שהוא יתב"ש נותן לך הכל עכ"ד.]

ובזה צריך להוסיף יסוד גדול בעבודת ד'; שכשאדם עושה פעולות בכדי להרגיל א"ע באיזה ענין בעבודת ד', כגון שמדבר דיבורים של אמונה, אז אע"פ שהוא עדיין רחוק מלהרגיש כן, אין בזה משום שקר ומרמה, אלא יש בזה דרך בטוחה להגיע למדריגה יותר גבוהה. וזה מן הדרכים העקריים של עליה ממדרגה למדרגה בכל עניני עבודת ד'. שריבוי הפעמים שהוא חוזר וחושב על ענין מסוים, וכ"ש אם מדבר כן בפיו כאילו הוא אוחז שם, אפי' מדבר כן בלי שום הרגשה, זהו הדרך להשפיע על הגוף ועל ההרגשים ולהגביה עצמו למעלה.

[ועפ"י האמור יש לבאר הכתוב כי קרוב אליך הדבר מאוד

יוכל להיות שיצטרך לעבוד ע"ז אפילו מספר שנים אבל צריך לעבוד ע"ז ברציפות זה אח"ז אפילו אם בינתיים הרי הוא נכשל בזה הרבה פעמים עד שיזכה לקנות המדה, אבל לפי שענין זה הוא ענין חשוב מאד והוא פתח ושער ליכנס על ידו להתעלות גדולה בעבודת הד' ית', ולהיות קשור אליו ית', על כן ההכרח להשקיע בו הרבה עבודה להשיגו, אבל ה"ז משתלם לבסוף בכפלי כפלים ולפום צערא אגרא, וע"י ענין זה יזכה לראות עולמו בחייו.

אות ז'

מצינו בחז"ל שיש מעלה גדולה בגירסא דינקותא, ובפשוטו הטעם בזה: א) מפני שבזמן הינקות הלב עדין פנוי, והמח נקי, ולכן כל דבר נחקק היטב בזכרונו. ב) מפני שאז אדם תופס כל דבר עם סקרנות גדולה ושותה כל דבר בצמאון, לפי שכל דבר חדש בשבילו וממילא כח הסקרנות מסייע לזה שיהא נחקק יותר בעומק הלב.

ובאמת אלו ב' הענינים קשורים זה בזה ומסייעין זל"ז, שככל שהלב פנוי ניתן יותר לעורר את הרצון וכח הסקרנות לענין שהוא עוסק בו. וכן להיפך, ע"י הסקרנות אדם פועל אצל עצמו לשכוח משאר ענינים, לפי שכח הסקרנות מפנה המח והלב משאר ענינים ומחזק המשיכה לענין שעוסק בו. ולכן צריך להזהר מאוד איך והיכן אדם משתמש עם זה הכח של סקרנות. שאם משתמש בו לגשמיות הרי ממילא ימשך לגשמיות. אבל אם ישתמש בו לתורה ועבודה אז ממילא יוכל למלא את הלב בתורה ולשכוח משאר הבלי עוה"ז. ובעבור זה ניתן הכח הזה של סקרנות כדי שאדם ישתמש בו לעבודת הד' ית'. ומוטל על האדם להשיג על הכח הזה שלא ישתמש בו ח"ו לענינים גשמיים, רק לתכלית הנרצה אשר בעבורו נברא האדם.

והדרך לזה הוא ג"כ ע"י אמונה, בהשקפת האמת שלא אפסיד כלום אם לא אדע את החדשות, כי בין כך אני לא יכול להזיז שום דבר, שהרי יש מנהיג לבירה שהוא מנהל את הכל ועליו אני סומך. ובשעה שהלב יהיה פנוי משאר ענינים גשמיים יוכל האדם לפתח אצל עצמו סקרנות להשיג יותר תורה ויראת ד'. [ומרגלא בפומיה דהגה"צ ר' מרדכי צוקרמן זצ"ל על מה שמתוודים על חטא שחטאנו לפניך ביודעים ובלא יודעים, והיה אומר שיש במפרשים כמה פירושים, אבל אני פי' פי' חדש, "ביודעים" – הכוונה שמתוודים אנו על שידענו דברים שלא היינו צריכים לדעת אותם. "ובלא יודעים" – הכוונה שלא ידענו מה שהיינו צריכים לדעת (ש"ס ופוסקים). ולהאמור הא בהא תליא דעד כמה שאדם ממלא את ראשו בידיעות שאין בהם צורך ממילא כבר אין בראשו המקום למה שצריך לדעת].

אות ח'

וכתב הגר"א ז"ל במשלי (כ"ב. י"ט) שתכלית כל התורה להגיע לבטחון. וז"ל ועיקר נתינת התורה לישראל הוא כדי שישימו בטחונם בד' כמש"כ וישימו באלוקים כסלם. [פי' בטחונם]. וג"כ לספר אח"כ לבניהם. והוא לפי שעיקר מהכל הוא הבטחון השלם והוא כלל כל המדות כו' עכ"ל.

בטחון פירושו שאדם סומך לגמרי על הרבש"ע. ואין לו שום דאגה כענין שכתוב (תהלים קל"א) כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. וההיפך מבטחון הוא הדאגה והמתח. [וכמש"כ בס' דברי אליהו ז"ל שאלו לרבינו הגר"א איך יהיה הבטחון

כשהד' ית' מביא לאדם נסיון אז הד' ית' מכוין שיהא בשעה שיש לו הכח לעמוד כנגד היצר. וכ"כ בספרים הק' שנסיון לא מופיע לאדם אלא בשעה שיש לו הכח להתגבר.

ובמאור עינים (פ' לך לך) כ' יותר מזה, שבשעה שמופיע לאדם נסיון בענין מסוים הרי זה סימן שרוצים מן השמים להעלותו בזה המידה, ושעכשיו עת רצון שיוכל להתעלות בזה המדה. כל שעת נסיון הוא סימן ואת שכעת יכול לכבוש זה המדה. (נסיון מלשון וישם אותו על נס פרש"י כלונס גבוה, ומלשון ד' נסי שע"י נסיון אדם מתעלה ומתרומם ומתקרב להד' ית'). ומי שחי באופן כזה יודע שאם חבר א"ל איזה מילה פוגעת או שבבית צעקו עליו וכד' זה היה מן השמים נסיון. והד' ית' שמחשב עתיו ורגעיו הזמין לו ברגע זה נסיון במידה של אהבת ישראל, או נסיון של כעס והכל בחשבון מלמעלה. ואי"ז במקרה שנפל לפניו כעת נסיון בזה הענין אלא זה מחושב מלמעלה שבחרו לתת לו כעת עבודה בזה המדה, ולכן הזמינו לפניו נסיון זה. ובאופן כזה הגישה שונה לגמרי לכל נסיון. וכן לענין פרנסה אם דחוק לו אז אם מבין שכעת נגזר עליו מן השמים ללמוד תורה מתוך הדחק אז לא יהיה טרוד בזה כל הזמן. שאם יהיה טרוד בזה הענין כל הזמן הרי יפסיד עיקר המטרה. ויחשוב שאדרבה, אם ימסור עצמו עתה לתורה ועבודה ביותר, אזי יכולה היא לפדות אותו ממצבו הקשה כדאיתא במשנה באבות (פ"ד משנה ט') כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר.

ועצה נוספת בענין זה י"ל עפמ"כ האוה"ח הק' עה"פ שמוע בין אחיכם. שהוא נותן עצה להנצל משוחד בשעת דין תורה אם לדוגמא הדיין מכיר את א' מהבעלי דינים, או שאחד מהם י"ל יותר כח הדיבור, והדיין חושש שיהא לבו נוטה עי"ז לא' מהבעלי דינים. אז העצה הוא שיפשיט את הדבר מהבעלי דינים. שיחשוב על עצם הנושא איך צריך לדון. כלומר שכששוקל את הענין יפשיט המעשה מאלו הבעלי דינים וידון את עצם הנדון בלי קשר לאלו הבעלי דינים. ועפ"ז יל"פ מה שאמר משה רבינו (שמות יח. טז) כי יהיה דבר בא אלי שלכך אמר ל' יחיד בא אלי דקאי על הדבר, כמו שפרש"י שם, וע"פ האמור יל"פ כלומר שהיה שם הדבר לפני עיניו בלי שייכות לאלו הבעלי דינים.

ועד"ז ניתן לייעץ גם בענין האמונה, שכאשר אדם נתקל באיזה קושי שנגרם לו ע"י שום אדם, עליו להתרגל שלא יחשוב כלל מהאדם השני, אלא רק יחשוב מעצם הדבר. לדוגמא שכעת אני רוצה להתפלל בכונה ויש כאן איזה הפרעה, בלי ליחס הענין למישהו, רק יחשוב על גוף הענין שיש כאן שום הפרעה, וזה עסק שלי לחשוב איך לסדר הענין ולא להטיל האשמה על השני.

וכן בכל דבר צריך לטפל בעצם הדבר באופן מופשט. אע"פ שמצד ההשתדלות נזקק לפעמים לגשת לאדם מסוים כדי לפעול בזה, מ"מ לא יטיל האשמה בשום אדם רק יתייחס לעצם הדבר ולא לאדם שהיה השליח לגרום לו צרה זו. ויבין ויזכור שהכל נסבב מן השמים לטובתו ולתיקון נפשו. ובאופן כזה אדם יכול להגיע ליישוב הדעת, ושיהיה לו לב פנוי לעבודת ד'. כי מי שחי חיים של אמונה לא יהיה מלא בטענות ובתרעומת, ויהיה לבו סמוך ובטוח על הד' ית', ועי"ז יהיה לו חיים של רוגע ומנוחת הנפש.

אבל יש לדעת כי מדה זו אינה נקנית בקל אלא צריך להשתדל להתרגל לזה הרבה פעמים בזמן ממושך, ולפעמים

בד', אמר, כבר פירש לנו דוד המלך ע"ה "אם לא שוית ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי" פירוש כמו הגמול היונק משדי אמו כאשר ינק די שבעו איננו דואג ושם על לבו אם יהיה לו מה לינק אחרי שעה או שתיים כאשר ירעב, כגמול הזה עלי נפשי, שאיננו דואג כלל על מחר, וז"ש דוד המלך (תהלים לב) מבטיחי על שדי אמי עכלה"ק]. ולדוגמא, אם אדם דואג מאיזה ענין כגון שחושש מאיזה משפט או מגניבה או שחושש שיפסיד איזה הפסד וכד', אז אינו צריך להיות מתוח ומודאג מזה, שהרי ממ"נ, אם נגזר עליו לא יועיל שום דבר והדבר יופיע עליו בע"כ אם לא בצורה הזו אז יגיע בצורה אחרת והרבה שלוחים למקום. ואם לא נגזר עליו ודאי שלא יקרה לו שום דבר וכמש"כ ד' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. וא"כ מה יש לו להיות מתוח.

כל הדאגה והמתח נוצר בשעה שאדם חושש שיבוא עליו איזה דבר והוא חפץ למונעו, וחושב שהכל תלוי בו והוא היחיד שיכול למנוע את זה, והוא סומך על ההשתדלות שהוא יעשה, ולכן הוא משתדל אפי' בהשתדלות רחוקה מאוד. אבל מי שחי באמונה שאין מקרה בעולם ואין שום א' יכול לפגוע בו אלא הכל בגזירת עליון וכבר נרשם למעלה מה יש עליו לעבור, א"כ הוא ישתדל רק מה שצריך להשתדל עפ"י התורה. ואחרי שעשה ההשתדלות שמוטל עליו כפי מיטב יכולתו ירגיש שכבר אין האחריות עליו יותר. אבל דאגה ומתח אין להם שום מקום כלל, מכיון שברור אצלו כי מה שיעבור עליו זהו מנת חלקו שייעדו עבורו מן השמים והכל לטובתו כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד. ורק על הרוחניות יש לו לדאוג שע"י הצרה הוא מבין שיש עליו קטרוג והר"ז רמז מן השמים שחטא והתרחק מהד' ית', א"כ יש עליו להתעורר בתשובה לפשפש במעשיו ולהתקרב יותר להד' ית', ולהתפלל על מחילת עוונות וביטול הגזירה, אבל על הגשמיות אין לו מה לדאוג כלל.

* * *

והנה כעת (יט' שבט תשס"ד) היה רעידת אדמה, ושמעתי כי אצל החופשיים זה עשה רעש גדול ועורר אצלם פחד הרבה יותר מאצל שומרי תומ"צ. והסיבה לזה הוא פשוט מפני שהם לא מכירים שיש מנהיג לבירה המשגיח מן החלונות ומציץ מן החרכים. ולכן כשנעשה איזה דבר לא צפוי שאינו בשליטתם, זה מפיל עליהם פחד כי מי יודע מה יקרה עוד.

ומשל למה"ד למי שנוסע במכונית שאין בתוכו נהג אלא הופעל מתחילה ע"י העלקטערי (חשמל) ופתאום התנענע כל המכונית, אז מיד הנוסעים יתחילו לרעוד שמא יתקל באיזה דבר נוסף ויתהפך כל המכונית. משא"כ אם הם רואים שיש נהג בתוך המכונית אז כבר לא מפחדים כ"כ מפני שסומכים עליו שהוא משגיח בנסיעתו. וכפי כמה שיכירו יותר את הנהג שהוא מומחה בנהיגה יותר יסמכו עליו. ולכן שומרי תו"מ שיודעים שהכל נעשה בהשגחה העליונה לא נכנסים לפחד מכח רעידת האדמה. וידיעה זו צריך כל א' להחדיר לעצמו בכל שטחי החיים ולחיות עפ"י כמו שנתבאר. וכאשר אדם חי עם הקב"ה בלב, דהיינו שהוא חי עם הידיעה הזו שהכל מתנהל רק על ידו יתברך וידו תנחהו בכל עת בהשגחה פרטית. אז אין שום מאורע צריך להכניס פחד בלבו.

אות ט'

והנה כאשר אדם יעלה למעלה יראה בכל פרטי חייו כמה היה מחושב ומדוקדק כל חוט השערה, ושהכל היה מחושב

לפי הרוחניות שלו, כי בעצם הרוחניות קובע, רק שהגשמיות מתאים א"ע לרוחניות. ואז יתגלה לפניו איך שבכל ענין גשמי היה סיבה רוחנית. ויתפלא מאוד איך שהגשמיות כ"כ התאים א"ע, עד שהיה נדמה שהוא ג"כ איזה מציאות. ובאמת הכל היה רק לבוש בעלמא. ויתמהו איך לא עמדנו ע"ז שהרוחניות היה עיקר הסיבה, ושהכל נעשה בהשגחתו הפרטית עד לפרטי פרטים.

וכדי להמחיש הענין הזה שכל ענין גשמי יש לו סיבה רוחנית נביא דוגמא אחת. מבואר בספה"ק שכל צער שבעולם מסובב ע"י איזה קליפה, שהקליפה מתלבש בנפש של פלוני או אלמוני ועי"ז יכול לגרום לו צער, כי מאתו לא תצא הרעות אלא כל דבר של צער האדם בעצמו ייצר על ידי חטאיו, שע"י החטאים נבראים קליפות ומלאכי חבלה, שמכח החטא יש להם רשות להזיק ולנקום בהחוטא. [וכמש"כ (ירמיה ב.ט.) תיסרך רעתך, וכמו שהאריך האוה"ח הק' פ' אחרי פ"ח פסוק כ"ה עיי"ש], וכל קליפה אין בכוחו לצער אלא במי שייצר אותו, שעל ידו קיבל את החיות. שרק את האדם הזה הוא יכול להזיק לצער ולייסר. והקליפה יכול להתלבש בכל מיני לבושים באדם או בחפץ, (כגון שמתלבש באיזה אבן, ועומד ומזומן שבשעה שיעבור זה האדם יפול עליו האבן).

וזהו הטעם במה שאיתא בש"ע (או"ח סי תקנא סעי' יז) שבימי בין המצרים לא יכו התלמידים, וביאור הענין הוא כי אז הקליפות מתעוררים יותר להזיק, ובשעה שהמלמד מכה יכול הקליפה להתלבש בהמקל ולהזיק להמוכה. וכלומר שאפילו בשעה שיש להם להקליפות רשות להזיק הם מוגבלים בכללים מסוימים איך יכולים לפעול, ומוכרחים להתלבש באופן של דרך הטבע. ולהזיק דרך ההוא וכמו"כ כשהאדם הולך בדרך ונכשל על ידי אבן ונפל וניזק ה"ז ג"כ על ידי שנתלבש הקליפה תוך האבן ההוא, וכמבואר ענין זה במדרש (...) לכן הזהירו חז"ל מלעשות פעולות שיוכלו להתלבש בהן. [ודע עוד שיש בכח הקליפה גם להביא את האדם לידי נסיון, ואם יתחזק ויתגבר כנגדה נוטל ממנה כל החיות ומתבטל, ואם לאו יוכל לחזור עליו שוב, והדברים ארוכים].

אות י'

והנה מלפנים היה כל הסביבה וגם האויר הכל היה ספוג באמונה. האמינו בבורא עולם ובנצחיות הנשמה ושכר ועונש, ואפי' הפשוטי עם היה דרגתם באמונה כראוי לבן ישראל. אבל כהיום כל הסביבה וכל האוירה מלאה בכפירה. והעולם כולו רודף אחר הגשמיות באופן גלוי ובפרסום. ואפי' אצל שותומ"צ מי מדבר על עניני עוה"ב שיש שכר ועונש ומנהיג לבירה. ולכן בלי מחשבה והתבוננות אדם נגרר לאוירה שיש בחוץ ונקלטים אצלו דברי ההבל. ועי"ז נוצר משיכה אחרי החומר ורדיפת התענוגים הגשמיים רחמנא לצלן. וזה מרחק את האדם מהד' ית' ומנתק אותו מכל ענין רוחני. וזה גלות קשה שאנו חיים בה כהיום, שהאויר כ"כ מגושם ותפוסים בעניני החומר. וכשהגשמיות תופס מקום ממילא הרוחניות נעשה טפל, ונעשה באופן של מלומדה בלי שום התבוננות. ולכן זהו העבודה שמוטל עלינו, להתחזק ביתר שאת בידיעת האמת, בכדי שלא ניטבע בחשכות והשפלות של התקופה. וכפי שהבאנו לעיל מהרוזינ'ר זוצק"ל שצדיק באמונתו יחיה נאמר בעיקר על הדור של עיקבתא דמשיחא שיצטרכו להתחזק מאוד באמונה כדי להחזיק מעמד.

שומע בקול ד' וחי בהשקפה הנכונה זה ממתיק כל החיים והוא עובר בקלות כל הנסיונות והקשיים. הן בגשמיות והן ברוחניות כמו שביארנו.

ומה שסיים רש"י שכל ההתחלות קשות יל"פ שכונתו לומר שאע"פ שקבלה הזאת הנזכר אינו כ"כ קל לכל אדם כי צריך להחליט בדעתו שמתיימש ומסיח דעת מרדיפת הגשמיות ומהיום והלאה יהיה מטרת חייו רק רוחניות ובלי זה אינו נחשבת קבלת עול תורה ועומ"ש, על כן כתב רש"י הק' שלא יחשוב האדם שיהיה לו קשה כל ימיו שיצטרך לכופ את עצמו תמיד לזה, לכן כתב רש"י שאין הקושי הזה אלא בתחילת קבלתו אבל אח"כ יערב לו, וכונת רש"י לומר שרק ההתחלות המה קשות בכ"ד רוחני אבל אח"כ יערב להאדם.

והנה הקבלה הזאת חייבת להיות בקצת מסינ"פ, ולבל יחשוב האדם שיוכל למנוע את הקושי הזה על ידי שיחכה עם הקבלה הזאת עד שלאט לאט יתרגל להרעיון ומחשבה הזאת של להסיח דעת ולהתיימש מכל מוסרי ותענוגי העוה"ז עד שירגיש שכבר אינו קשה לו לקבל כך על עצמו, ואז יקבלנה על עצמו בקלות, על זה כתב רש"י שלא תאמר כך כי בהכרח צריך להיות התחלה של דבר שבקדושה קשות דוקא בקושי וכמו שעשה הד' ית' לנו בהקבה"ת שאע"פ שרצו לקבל את התוה"ק באהבה ורצון כמ"ש נעו"נ בכ"ז עשה להם את כפיית ההר כגגית ואמר להם בצורה קשה אם תקבלו מוטב וא"ל שם תהא קבורתכם כדי שיקבלו אותה בצורה קשה כי כך צריך להיות ההתחלה בקושי ובמסינ"פ (שיקבלו עליהם עונשי מיתה אם לא ישמרו כבחנית שם תהא קבורתכם).

ובזה לימד אותנו הד' ית' שכך הוא דרכה שלא תורה ורק ע"י כך מגיעים לזה שיערב לנו אח"כ לבחינת אשריך וטוב לך גם בעוה"ז שתרגיש בה רק תענוג, אכ"ר..

מאמר - "השירה הזאת"

זה ד' קיונו לו וגו' .^ח

והנה הם ידעו שאין זה דרגתם בעצם ושהם רחוקים מאוד מזה (שהרי היו עירום ועריה) וגם משה רבינו שהיה עניו מכל האדם היה ג"כ מרגיש לא יותר ראוי מהם אלא עוד פחות מהם, ולכן אע"פ שהתרגשו מאוד והתלהבו בלבם מאוד מעל כל הגבולות לומר שירה לד', שזה משמעות לשון "עלה" בלבם כלומר שמילא הרגשה זאת את כל לבם עד שנתעלה ויצא על כל גדותיה של הלב עכ"ז לא יכלו להעיז לומר שירה מכיון שידעו שפלותם ושאינם ראויים לומר שירה לפני ד' ובפרט כשהשכינה עומדת כ"כ קרוב אליהם כנזכר הרגישו ביטול עצום בלבם ויראה ובושה גדולה לפני ד' ומפני זה היה אי אפשר להם לומר שירה לפני ד' ונוכחו ית'.

אמנם הם הבינו שאם ידחו אמירת השירה לאחרי זמן כשיעבור מצב זה של קריעת י"ס וגילוי שכינה הזאת וכבר

וכן האמונה בביאת משיח צדקנו, מלפנים היה הציפיה למשיח מאוד מורגש אפי' אצל פשוטי עם, עד שזה פעל להסיח דעתם מהרגשת היסורים שעברו, והיו כל חייהם בשמחה ובתקוה, אבל כהיום לצערנו כמעט נשכח זה הענין, ואע"פ שמאמינים בזה אין זה נרגש בתוך מהלך החיים. והח"ח זצוק"ל היה מעורר הרבה על הענין הזה.

והנה מי שאינו חי בהתבוננות הרבה פעמים מתנהג באופן שנראה מתוך הנהגתו שהגשמיות הוא עיקר החיים, והרוחניות אינו רק לצאת יד"ח, ובזה צריך שימת לב שיתנהג באופן שיהא ניכר מתוך מעשיו, שהרוחניות היא תמצית כל החיים ותכלית החיים. דהיינו שאדם יחשוב אמונה וינשום אמונה ויהיה דבוק בהד' ית'. דבוק בתורתו הק', ודבוק במצוותיו, כמו שמתפללים ודבק לבנו במצוותיך. והגשמיות הוא רק דבר טפל, שבא רק בכדי לשמש את הרוחניות. וכך צריך לחנך בבית שהרוחניות היא מציאות החיים והשאר הכל טפל. (וצריך להיות ניכר עליו שאין שום דבר בעולם שיש לו ערך כמו דבר רוחני. ולכה"פ בשעה שעוסק בענין רוחני לא יפסיק לכל דבר קטן) ומי שחי בדרך זה, עובר כל החיים יותר במתיקות וכמש"כ דרכיה דרכי נועם. ורק כאשר האדם לא הולך בהשקפה הנכונה והוא מתנענע בין שני הסעיפים, וחפץ את העוה"ז והעוה"ב כאחד אז החיים קשים.

וכבר אמר הכ' האלוקים ברא את האדם ישר, וכשהאדם הולך בזה הישרות אז העולם הוא טוב מאוד. כפי שהעיד הבורא יתב"ש בפ' בראשית. לפי שעל ידי המעשים בזה העולם השפל אדם זוכה להתקרב להד' ית' ולהתענג על ד'. אבל כאשר אדם מהלך בעקמימות, ומערב את החשבונות הרבים אז באמת החיים קשים. וז"ש רש"י עה"פ (שמות יט.ה) ועתה אם שמוע תשמעו בקולי אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך, שכל ההתחלות קשות עכ"ל כי עי"ז שאדם

אז ישיר וגו' הנה ידוע מה שפרש"י הטעם למה נאמר ישיר שהוא לשון עתיד (במקום שהיל"ל שר לשון עבר) כי תיבת ישיר קאי על המחשבה כי יו"ד על שם המחשבה נאמרה וכונת הפסוק כאן לומר שעלה בלבו שיאמר שירה וכן עשה וזה ויאמרו לאמר וגו'.

וילה"ב מה הוא החידוש שרוצה הפסוק כאן להשמיענו הלא תמיד הוא כך שכל דבר שהאדם עושה הרי קודם עולה בלבו לעשות ועי"כ הרי הוא עושה הדבר .^ז

וי"ל שיש כאן לימוד חשוב שנוגע לנו לדעת, והוא שהכתוב מספר לנו שבנ"י התרגשו מאוד ממה שראו את הנסים של קריעת ים סוף וכו' והיה להם גם גילוי שכינה והגיעו לדרגה מרוממת כזאת עד שיכלו להצביע באצבע ולומר "זה קל"י וגו' וזה כמו דרגא של המחול שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לעתי"ל ויהיה כל א' מראה באצבע ויאמר

^ח ד"ע א א ת ת ג ש כ ח) וזה סימן לדרגא גדולה מאוד של גלוי שכינה שזה מה שגרם להם היראה הגדולה הזאת כי היה הגילוי שכינה בדרגא של קירבה גדולה בבחינה שנתקרבו מאוד לד' וראו מקרוב ולא כמו שרואה מרחוק. והקירבה לד' הוא הגורם יראה גדולה כמש"כ (תה ל ס ג) וסביביו נשערהל שפ ח) מאוד כלומר שהמלאכים כל מה שהם עומדים יותר קרוב לד' כביכול נופל עליהם פחד יותר גדול עד מאוד.

^ז ועיול"ד על תיבת "אז" שלכאורה היל"ל וישיר בלי תיבת אז כי ה"ז המשך להקודם ומשמעות אז כאלו אינו כ"כ המשך אחת להקודם אלא כאלו דבר חדש שקרה אצל מוש ת א א כ ב שון ב א ש א מ י ס א ז ה ש פ פ ס א ס א ד ב ר מ ת י כ ד' ש א ו ב ז ק מ שך מהמ א ע
^י ג' ה ג ע ו ע' י ה ג לוי שש ה ל ד ג א ג ל' ב א ה ד ג א ש א ה ל ה ע ע ע מו ש ע א ב מ א מ ד י א מ נ ו ב ד) וגם לדרגא גדולה ביראה כמש"כ ויראו העם את ד' ועי' אחכה"קל א מ ח ד פ מ ש ש ש ש) שהכוונה ליראה עילאה שזה נקרא יראת

שאומרה כל יום בשמחה וכאלו נעשה עתה קריעת י"ס ועבר עכשיו את הים שנבקע, אז ה"ז מכפר עונותיו והוא בן עוה"ב ויזכה לאומרה בתח"מ, והיינו שיש בה כח להעלות את האדם מדרגא שפילה עד לדרגא גדולה שיהיה בן העוה"ב, והוא מכיון שנאמר בצורה כזאת שהם התחילו בהרגשה של שפלות גדולה ותוך כדי אמירתה העלתה אותם לדרגא של כעין עוה"ב וכמו שנתבאר, לכן נשאר כח זה בה לנצח שמתוכה יוכל האדם לטפס ולעלות עד כדי כך.

וכמו"כ מצינו ענין כעין זה בספר התהלים שחבר דהמע"ה שנאמר מתוך שפלות גדולה כמבואר בתיבותיה לכן ג"כ נעשית נחלת הכלל לכל א' וא' מהגדול ביותר עד השפל ביותר והיא מסוגלת להעלות כל אדם משפלותו היותר גדולה ולהעלותו לדרגא גדולה מאוד כמבואר בספה"ק, והיינו שכל המחשבות שהיה לו לדהמע"ה כשנאמר וחבר מזמורים הללו כל זה נכנס בכחם של המזמורים וכעין הנ"ל.

עכ"פ מעצה זו שעשו יש ללמוד דרך לכל אדם כשנגש לאיזה מצוה או עבודה שהאדם מרגיש שאינו ראוי ומוכן לאמרו מחמת דרגת שפלותו ואין לו האומץ ברוחו לעשותה או לגשת להתפלל בהתרוממות וכדו', יש לו ג"כ לעשות עצה זו ולכוון היות ואין אני מתייאש ח"ו ותקותי ושאיפתי להגיע פעם למדריגה הראויה על כן אעשה עכשיו הכל בתורת הכנה לכשאגיע ולכן אכניס בה התלהבות ושמחה כמו שראוי להיות אז בכדי שיהיה לו רגילות במצוה זו או בתפלה או בעבודת ד' מסויימת כפי שאצטרך אז.

אבל אם יחשוב האדם שמכיון שאינו ראוי עדיין להתלהב בתפלתו ובקיום מצוה כמו בני עליה מכיון שיודע שפלותו וכמה שהוא רחוק מכל זה ולכן יעשנה עכשיו בינתיים בצורה של שפלות ובלי התלהבות והתרוממות הראויה, אזי יוכל להיות ח"ו הרגל נעשה טבע ולא יוכל לשנות כשירצה אפילו כשכבר יהיה בדרגא הראויה לזה ועל כן הדרך הנכונה הוא לעשות עכשיו בצורה הראויה ולכוון לשם הכנה.

ובאמת צריך לעשות כך כל אדם אפילו מי שמרגיש עצמו יותר ראוי צריך לכוון תמיד בכל מצוה שעושה שיהיה ג"כ כהכנה לפעם הבא שיעשנה עוד יותר מעולה וכך איתא בספה"ק כי אפילו מי שכבר הגיע באמת לדרגא הראויה עכ"ז צריך תמיד להחזיק עצמו שעדיין לא הגיע והוא עדיין עומד בפתח האוהל, ועוד כי באמת אין שיעור לדרגא רוחנית ועבודת ד' ותמיד אפשר להשיג ולהגיע לדרגא יותר גבוה ממה שכבר הגיע אליה ואין לדבר זה סוף, ועל כן צריך האדם תמיד להשתוקק לעלות עוד יותר, ועל כן החכם עיניו בראשו ומכוון תמיד בכל דבר וכל דרגא שלא נגמר בזה ומתכוון לעלות עוד יותר וכל מה שהוא עושה עתה ה"ז הכנה לעלות עוד.

נא לבא לעזרתנו ולהיות שותף לזיכוי הרבים
לתרומות ונדבות ולהוראת קבע
02-537-5704 פקס 02-650-1067
בארה"ב 917-873-1181 347-885-7700

לא יעמדו כ"כ נוכח ד', אז כבר יתקרב לבם מהתלהבות של עכשיו ואז לא יצא השירה בדרגא המעולה כמו עתה בשעת חימום וגם לא יוכלו אז לחבר התיבות שראוי לומר שזה שייך רק כשהדברים יוצאים מן הלב כלומר מתוך התרגשות הלב שאז הופיע להם התיבות ברוח הקודש ששרה עליהם, משא"כ אח"כ כבר לא יהיה השירה באותו דרגא המעולה.

ועל כן לקחו עצה לנפשם ואמרו זל"ז העצה כך, שנאמר אותה השירה שעולה בלבנו עתה אבל לא בתורת שירה עתה אלא בתורת הכנה שאנו מכינים עצמינו לאמרם או כשיהיה השעה ראויה לכך שלא יהיה כ"כ בדרגא של נוכח השכינה כנזכר, או כשאנחנו נתעלה לדרגא שנהיה ראויים לזה (וזה יתכן אחרי שיקבלו את התורה וישמרו מצותיה משך של זמן וכבר לא יהיו עירום ועריה כמו עתה), או יוכל להיות שאפילו אם לא יהיו הם ראויים לאמרו בכ"ז עכ"פ ישאר השירה הזאת בנוסח הזה בין הכלל ישראל וכשיגיע פעם דור של צדיקים או אפילו יחיד שיהיה ראוי אז יאמרנה, ועכ"פ לעת"ל בזמן העוה"ב בודאי נוכל כולנו לאמרה באמת כי אז נהיה בודאי ראויים לאמרה כי נהיה כולנו בבחינת נשמה בלי החומר שיש לנו היום (שזה מה שגורם לאדם השפלות).

וזה פירוש מש"כ "ויאמרו לאמר" שע"פ פשוט אינו מובן כ"כ, ולהאמור יש לפרש ויאמרו כלומר שאמרו זל"ז "לאמר" כלומר העצה הנזכר שאנחנו נאמר זה בתורת הכנה לאמרו פעם אחרת ובזה מובן מה שדרשו חז"ל שלכן כתוב "שירה" לשון עתיד שהשירה הזאת תהיה נאמרת לעת"ל בתח"מ, וע"פ האמור היה זה בעצם הכונה שלהם כשאמרו התיבות הללו להכין את זה שתהיה נאמרת אז וכנזכר .

והנה תיכף כאשר רק פתחו פיהם לאומרה בתורת הכנה נכנסו בכל כך התרגשות והתפשטות הגשמי עד ששכחו מעצמם ומשפלותם ולא הרגישו את עצמם כלל והתחילו לאמרו כבר אז בתורת שירה ממש מרוב התפשטות שהיה להם וזה הו"א השירה שיצא אז וזה מה שיש לנו היום.

ומעתה יש להבין עוד שמאחר שכווננו בשעת אמירתם שזה יהיה הכנה להיותה נאמר בכל עת ושעה שיהיה ראוי לאומרה וכמו"כ לכל אדם שיהיה ראוי וכמו"כ לעת"ל לכן כל מחשבתם זה התקיימה ונעשה באמת השירה הזאת נחלת הכלל לכל הדורות ולכן תקנו לאמרו כל יום ואע"פ שאנו בודאי לא ראויים בכ"ז מכיון שנעשה נחלת הכלל כבר מותר לכל א' לאמרו וזה נעשה ראוי לכל א' וא' מכיון שנאמרה בעונה ושפלות כזאת כנזכר בלי להחזיק טיבותא לנפשיהו לכן נכנס בה הכח שיכולה להיות נאמרה לכל דרגא ודרגא ואפילו לשפל כי נאמר בצורה של שירת העני.

וגם נעשה השירה הזאת בדרגא כזו גבוהה שהיא ראויה להיות נאמרת לעת"ל ובפרט לפי מה שנאמר שכווננו גם להכין את השירה שהם יאמרוה לעת"ל לכן התקיימה גם כוונה זו ונעשית באמת ראויה להיות נאמר אז בין להם ובין לאחרים (במיגו דזכו לנפשיהו זכו נמי לאחריני), ויש בה גם כל הסגולות שנאמרו בחז"ל ובספה"ק, וידוע מש"כ בזוה"ק שמי

מתלהב מאוד עד שהיה משתולל בקולות וברקים, ואז מחמת יראת כבודו של הצדיק הנ"ל הסיב פניו לאחוריו והתכוון לומר הקידוש בנחת והתחיל יום השישי בקול נמוך מאוד ואחרי ב' המילים שהתחיל שכל לגמרי איפה הוא נמצא והתלהב פתאום והשתולל בקולות וברקים כרגיל.

^ט ובזה יתורץ גם לשון "אז" כי מכיון שמה שכווננו עתה לא היה עצם ענין ההמשך אלא כמו דבר צדדי שעשו הכנה כנזכר, וזה מה שאומר הפסוק שאז עשו ההכנה למה שהיה ראוי לעשות עתה ואש"ה בס"ד.
' מסופר על הגה"ק הדברי חיים שהיה פעם בש"ק אצל א' מהצדיקים שהיה הדב"ח כפוף אליו וכבדו בליל ש"ק לקדש בעצמו, וידוע דרכו של הדב"ח שהיה